

5

Itziar Alkorta:
euskara juridikoaren
urratuak
konpontzeko
ahaleginetan.

17

Jon Alonso:
euskal motorra
administrazio
hizkeraren
errepidean.

19

**Joxe Ramon
Zubimendi:**
Euskaltzaindiaren
alde bai; ez, ordea,
Euskaltzaindiaren
mende.

Estatu Autonomak

Daniel J. Elazar: "federalismoa elkarrekin bakean bizitzeko bidea da"

Daniel J. Elazar israeldarra Gasteizen izan da HAEEK antolatutako "Autonomietako Estatuaren hamabost urte" ikastaroan. Elazar doktorea munduko adituenetarikoa da federalismoaren arloan. Elazar jaunak, besteak beste, estatu federalaren berezitasunak, Espainiako egoeraren ezaugarriak, Europako batasuna eta Israelen eta Palestinaren arteko gatazkak izan ditu aztergai. Ideia argiak, zehatzak eta ulergarriak erabiliz, federalismoan oinarritutako harremanek herri askoren arazoak konpontzeko balio dutela adierazi digu.

10 or.

Eztabaida: kargu publikoak eta euskara

Kargu publikoetan daudenak euskaldunak izateko eskubidea ba al dute euskal herritarrek? Horixe pil-pilean dagoen auzia eta horixe hogeita lau laguni egin diogun galdera. Hogeita lau horien artean azpimarratzekoak dira Eusko Legebiltzarreko zazpi alderdi politikoak, eta baita kultura, kazetaritza, kirol, sindikatu, giza mugimendu eta beste hainbat alorretako ordezkariak ere.

Erantzule adina erantzun izan ditugu. Horietako batzuek funtzionarioei eskatutako euskara-maila politikoei ere eskatu behar zaiela aldarrikatzen dute. Beste batzuek, ordea, ez dute inolaz ere uste euskaraz jakiteak ezinbesteko baldintza izan behar duenik kargu publikoetan iharduteko.

20 or

Administrazio publikoetako langileen prestakuntza: egokia eta baliozkoa, baina nahi baino urriagoa

Administrazio publikoetako langileak prestatzea da Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundearen zereginetako bat. Eginkizun hori betetzeko, ikastaroak eta bestelako ekintzak antolatzen ditu erakunde horrek. HAEEK aspaldi ikusi zuen ikastaro horien eraginkortasuna neurtzeko beharra, eta, horretarako, galdeketa bat banatu du azken urteotan ikastaroetara bertaratu direnen artean. 1994ko emaitzak, oro har, oso positiboak izan dira: irakasleak, metodologia, giroa, baliabideak... horiei gehienei harrera ona egin diete ikasleek.

13 or

Funtzionarioen prestakuntza gaurko Europarako

Europako elkartekideetako administrazioen artean
funtzionarioak trukatzeari da Karolus programaren helburua.
Funtzionario horiek, merkatu batua abian jartzeko, Elkarteko
legeak betetzearen ardura izan behar dute.

Informazioa:

HAEE - IVAP

Prestakuntza Zerbitzua

☎ 945 - 18 76 19

☎ 945 - 18 76 22

PAPER BIRZIKLATUA

Zuzendaritza:
Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundea (IVAP)

Koordinatzailea:
Joseba Lozano

Zuzendaritza-batzordea:
M. Jose Arrieta, Xabier Aizpuru, Peru Bazako, Kepa Borgegarai, Josu Erkoreka, César G. de Heredia, Marta Iglesias, Juan Isasi, Antton Kaifer, Joseba Lozano, Santiago Martínez, Eneko Oregi.

Diseinu Grafikoa: Gabinorte

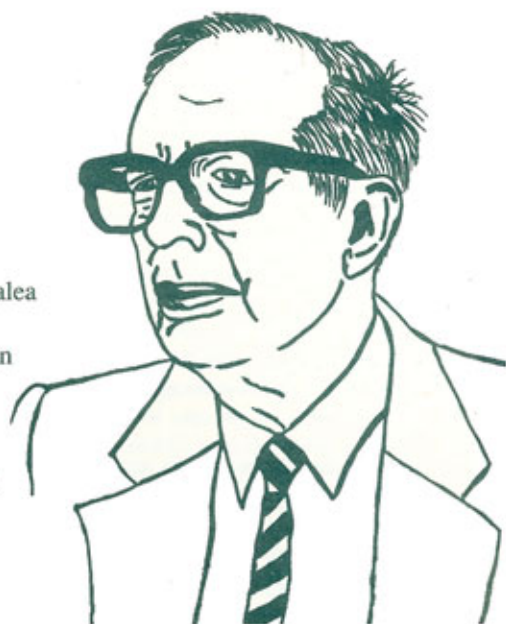
Zenbaki honetako lankideak:
Itziar Alkorta, Kaxildo Alkorta, Jon Alonso, Julen Arexola-Leiba, Lutzko Egia, Natxo Escobar, Itzulpen Zerbitzu Ofiziala (IZO), Joseba Lozano, Luma, Jon Ander Madina, Miren Mateo, Monica Pereña, Bittor Uraga, Joseba Urkia, Joxe Ramon Zubimendi.

ADMINISTRAZIOA EUSKARAZ
aldizkarian argitaratutako artikulua berridatz daitezke, bai osorik, bai zatika, baina artikulua nondik atera diren aipatu behar da beti.

ADMINISTRAZIOA EUSKARAZ
aldizkariak ez ditu derrigorrez bere egiten artikulua eta kolaborazioetan agertzen diren iritziak.

PERTSONAIA

Martin Ugalde

Martin Ugalde entzute handiko euskaltzalea da. Berrogeiren bat liburu idatzi ditu, eta euskararen aldeko ekintzetan beti izan dugu aitzindari. Martin Ugalde Andoainen jaio zen 1921ean, eta egun, Hondarribian bizi da emaztearekin. Hiru seme-alaba ditu; gazteenak 31 urte dauzka eta Bruselan ari da ikasten.

Andoaingo La Salle ikastetxean egin zituen Martin Ugaldek bere oinarriko ikasketak, eta hortik Bilbora joan zen.

Geroago Ipar Euskadin eta Alemanian bizi izan zen, baina Franco hil ondoren, Euskal Herrian izan genuen berriro. Kazetaritzari buruzko masterra egin, eta *Euskaldunon Egunkariaren* zuzendaria izan zen: aipatzeko moduko lana egin zuen, benetan, egunkari hori sortu zenean, orain lau urte.

Zertan moldatzen zara hobeto, kazetaritzan ala idazle-lanetan?

Idazle izatea gehiago gustatzen zait, baina, izan, kazetaria naiz.

Zenbat aldiz irakurtzen dituzu gustuko liburuak?

Batzuk behin baino gehiagotan irakurtzen ditut; adibidez, Platonen *Errepublik*a lau zapabost aldiz irakurri dut: funtsezkoa da liburu hori.

Ordenagailua erabiltzen al duzu idazteko?

Bai, noski. Ordenagailua gauza ederra da, izan ere azkarra izateaz gain, lan guztiak ondo gordezten ditu.

Luma ezpata baino indartsuagoa al da?

Bai horixe; herri bat askatzeko, adibidez, askoz indartsuagoa da.

Gaur egun zein da Euskal Herriko idazlerik onena?

Oso zaila da horri erantzutea; baten bat aipatzearen modan dagoen idazle baten izena emango dizut: Bernardo Atxaga.

Zein da bisitatu duzun hiririk erakargarriena?

New York, dudarik gabe.

Berriro izango al zinateke egunkari baten zuzendaria?

Behar izanez gero bai, baina oso gogorra izan da eta nahiago nuke beste zerbait egin.

Zein da idazteko ordurik onena?

Nik goizean goiz idazten dut; arratsaldean irakurri egiten dut.

Aipa itzazu gehien maite duzun gauza eta gehien gorroto duzuna.

Familia da gehien maite dudana: emaztea, seme-alabak, gurasoak... Gorrotatu, berriz, Franco gorrotatzen dut, nahigabe bada ere.

Zein da erosi duzun azken diska?

Pavarotti-rena uste dut.

Egin duzun azken bidaia?

Bruselara, hantxe baitaukat alaba ikasten.

Jasotako eta egindako azken opariak?

Jaso dudana azkena diskette bat izan da, eta nik egindakoa lepoan jartzeko zapia.

Azken filmea?

Ez dut gogoratzen; ez naiz zinezalea.

Azken haserre?

Mundua eta gure politika nola dagoen ikusita, egunero haserretzen naiz. Egunkaria hartu eta haserretu egiten naiz.

Azken lorpena?

Herenegun amaitu nuen ipuina.

Azken desilusia?

Oro har, egoera politikoak ematen dizkit desilusiorik handienak.

Zure ustez zertan da euskararen egoera, batez ere, komunikabideetan?

Gaur egun, euskara inoiz baino hobeto dagoela uste dut. Gure historia luze eta latzari erreparatzen badiogu, euskara osasuntsu dagoela ikusten dugu, oraindik ere gaisotasun seinaleak baditu ere. Zorritzarrez, euskara ez da behar adina erabiltzen komunikabideetan, eta alderdi politikoak ere ahaztu egiten dira, batzuetan, gure hizkuntzarekin. Eskerrak *Egunkaria* hor dagoen: horixe gure itxaropena.

ADMINISTRAZIOA
EUSKARAZ

Legeko Gordailua: BI-1141-93. Egilea: Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundea
Adriano VI, 20. 01008 VITORIA-GASTEIZ. Tlf. 18 76 00. Faxa: 18 76 02.

Kokotean ttap-ttap eta aupa!

Ez gabiltza zineko artista-artisten, puntako kirolarien, entzute handiko kantarien edo idazle distiratsuen ospe nahian. Ezta honelako goxotegiko pastelei edo halako jatetxeko sukalkiei egiten zaizkien gora handien bila ere. Gu itzultzaileak gara, itzulpen-herrikoak, "zer moduz", "majo hago", "ondo izan" eta horrelakoak esaten dizkigutenean poz hartzen dutenetakoak. Hala ere, bizigarri izango genuke baten batek, behin edo behin, noiz edo noiz, lanen bat txukun egin dugula esatea. Ez litzateke txarra izango, ez ginateke harropuztuko, benetan.

Ez diot hau mainetan edo negarrez jardutekoak garelako. Badakit gainera langile askok eta askok urteak eta urteak eman dituztela ondo ezer egin dutela inortxok ere esan gabe. Zine-sarreretan txartelak moztzen dituztenak, komun publikoetan lasaitzekoak jarrita egitera dihoazenei paper zatia ematen dietenak (emakumezkoak, beti; bada, ba!) eta beste asko ditut gogoan. Baina kasu pixka baten beharra dugu denok, ez dago ukatzerik.

Hamar urte luze daramatzat lan honetan, eta nik uste lau aldiz esan didatela orri bat edo beste taxuz eta egoki itzuli dudala. Azkenengoari azaldu nion, bada, esaten ari naizen hau, eta erantzun zidan famili koadrilak bapo janda platera ondo garbitu bai, baina etxekoandreak inor gutxik adierazi ohi diola bazkaria benetan ederra zegoela; etxekoandreaken poza platerak hutsik ikustea omen dela. Zer erremedio eta a zer erremedio!

Ikasketa-urteetan atzerriko hamaikatxo idazleren izenak ikasi behar izan genituen eta haiek idatzitako zenbait lan irakurri ere bai; errusieratik itzuliak eta, frantsesetik itzuliak eta, arabetik itzuliak eta... Itzultzaile bat beraren izenik ez nuen ikasi nik, agindu ere ez ziguten horrelakorik agindu eta. Hala ere, itzultzaile haiek —on-onak edo kaxkarxeagoak izan—, mesede ederra egin ziguten eta esker-rak zor dizkiegu. Eta guk zer merezi dugu? Ez dakit, baina noizean behin elkarri kokotean "ttap-ttap" egin eta "aupá!, ari haiz-eta!" esatera animatu nahi nuke jendea.

Kaxildo Alkorta
Laguna

Lan estimagarria

Kaixo!

Bi hitz, aldizkariak bidali eta jaso berri dugun *Administrazioko mila hitz* liburuskagatik eskerrak emateko. Sarre-rako hitzetan diozuen bezala, gehien erabiltzen diren mila hitzen zerrenda, argitalpen xume batean eta maila honetan lanean ari garenon eskuetara helaraziz, azkenean euskaraz bizi nahi duen euskaldunak estimatuko duen emaitza lor daitekeela uste dugu.

Mila hitzen ordainez mila esker eta hurrengora arte!

Mari Joxe Madariaga
Goierriko Euskal Eskola

Aupa IVAP!

Joan den neguan Gasteizen ginen Pello Esnal eta biok, hain zuzen ere, gure *Idazkera-liburua* aurkeztu Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundeak: IVAP delakoan, alegia. Euskalgintzan diharduen jende mordoska genuen aurrez aurre: administrazioko itzultzaileak, antolatzaileak, arduradunak... IVAPeko bertako langileak denak: jende prestua eta ongi prestatua, oro har.

Euskara egokiaren premia larrian gaudela esan genien; baita gure kezka nagusia gordinki agertu ere: hots, alferrik ari garela lanean, baldin eta komunikazio samurra ziurtatzeko moduko euskara erabiltzen ez badugu. Eta erabili, euskal estiloaren arabera erabili, gainera.

Lantegi gaitza jarri genien, zinez. Bagenekien, ederki jakin ere, zer-nolako zailtasunak dituen administrazioko hizkerak; izan ere, alpargata zaharra baino lehorragoa baita! Horko katamilak, korapiloak eta txibistiloak! Egonarria berbera ernegarazteko modukoak, alajaina!

Baina *Ezina, ekinez egina!* Hona non, urtearen buruan sekulako lana egin ondoren, euren ahaleginaren emaitza aurkeztu diguten: *Hizkera argiaren bidetik* izenburua duen liburua. Mardula, liburua! Mardula, batetik, 303 orrialde dituelako; eta mardula, batez ere, urte gorria baino baliosagoko fruitu ugari dakarrelako.

Hona hemen, adibide gisa, *Hizkera argiaren bidetik* ibili ahal izateko bidelagun hartu dituzten oinarri bi:

- Argi idazten badugu, herritarrek ez ditu alferrik galduko denbora, dirua eta umorea.
- Administrazioko itzultzaileak orain arte baino ausartago jokatu behar du; eta egokitu beharrekoak, beldurrik gabe egokitu.

Oso pozgarri zait, beraz, IVAPeko lankide guztiok jendaurrean zoriontzea. Eta aipatu egin nahi ditut liburuaren egileen izenak. Aipatu ez ezik, goraipatu ere bai; merezi baitute honakook: Peru Bazako, Josu Erkoreka, Joseba Lozano, Miren Mateo, Jon Agirre, Jexux Eizagirre, Antton Kaifer, Luis Elizondo, Joseba K. Perez de Heredia, Kaxildo Alkorta, Oskar Arana, Araceli Diaz de Lezana eta Mertxe Olaizola. Biba zuek eta liburua aurrera ateratzen lagundu dizueten guztiak! Bide onetik zoazte eta ongi ari zarete. Segi horrelaxe! Bejondeizuela!

Joxe Ramon Zubimendi

Oh.: artikulua hau *El Diario Vasco* delakoaren "Zabalik" izeneko gehigarrian atera zen argitara 1994ko abenduaren 14an.

Gutunak makinaz idatzi eta, gehienez ere, 15 lerro izango dituzte. Gutunarekin batera, nahitaez, igorlearen izen-abizenak eta NANA adierazi behar du. Jasotako gutunak ez dira itzuliko. Toki-arazorik izanez gero, ADMINISTRAZIOA EUSKARAZ aldizkariak eskubide osoa izango du gutunak laburtuta argitaratzeko. Halaber, ADMINISTRAZIOA EUSKARAZ aldizkariak bere erantzuna eman ahaliko du sail honetan bertan.

Zuzenbidea euskaraz

Egun hogeita hamar urte doi dugun hainbat euskaldun, euskara hutsean heziak, Unibertsitateko ikasgeletan jabetu ginen lehenengoz euskara teknikoen aje eta behar-kizunez. Izan ere, ikastolan, matematika nahiz natur-zientziak jorratu beharra iristen zitzaigunean, ez zen testuliburu euskaldunik falta, eta naturaltasun osoz noski (geuretik bederen), zeuden hizkuntzan ikasten genituen haiek: zatiketak eta berreketak, ugaztunak eta arrainak. Garai hartako eztiak gogoan, astunago gertatzen zaizkigu askori egungo nekeak. Guri egokitu baitzaigu oraingoan euskaraz eman beharra, euskaraz zientzia egin eta demandak jartzea.

Euskara juridikoaren gaitzak

Euskal komunitate juridikoaren euskalduntze prozesua aje larriak jota dago. Zuzenbidea euskaraz irakasten hainbat urte eman ditugunok abiatze-aldi zail eta nahasi hura amaitutzat eman behar dugulakoan gaude. Gizarte eleanitz batean, euskaraz landutako zuzenbideari leku duina egin nahi badiogu, hainbat auzi konponbidean jarri behar ditugu; denak ere, gure ustetan, jurista euskaldunon arteko elkar-aditze eskasak areagotutakoak.

Lehenik eta behin, gure ihardunerako, euskarazko testu juridikoen beharra dugu. Literatura juridikoaren eta formularioen itzulpen batzuk egin dira, beti ere, plangintza orokor batetik kanpo, norbanakoen ekimen eta ahalegin hutsez. Ahalegin horiek razionalizatzeko saioa egin beharko genuke: oinarritzko euskal biblioteca juridikoa zein obra euskaratu behar diren erabakitzen hasi. Beste-

tik, iharduera juridikoaren euskalduntze bidean, itzulpenez gain, sortze-lanek dute garrantzi handia.

Ohar gaitezen komunitate zientifiko euskaldun bat erdies-tea dela helburu. Nork eta norentzat, bestela, egingo du zientzia euskaraz? Euskal juristak non argitaratua behar du hartarako; zuzenbideari buruzko aldizkari euskaldun batek dituen auke-rak aztertzen hasi nahi genuke, beraz. Norabide horietan abiatuz bat, oraindik ere sortze kinka zailean dugun euskara juridikoaren auziari zor zaion arreta eman behar diogu.

**Euskal
komunitate
juridikoaren
euskalduntze
prozesua aje
larriak jota
dago**

Jakina da euskaraz zuzenbidearen tradizioan izan duen presentzia txi-roa. Behe ertaroan, euskal zuzenbidea idatziz jaso zenean, gaztelera erabili zen konpilazio hizkuntz. Ordutik aurrera, zuzenbide erromatarraren harrerak hizkera juridiko amankomun bat ekarri zuen, hizkuntza autoktonoetan erabil-

tzen zen hizkera juridikoaren kaltetan. Garaiko hizkuntza biziko paremiologia juridikoaren arrasto bakan batzuez kanpo, oso gutxi da, beraz, guganaino heldu dena.

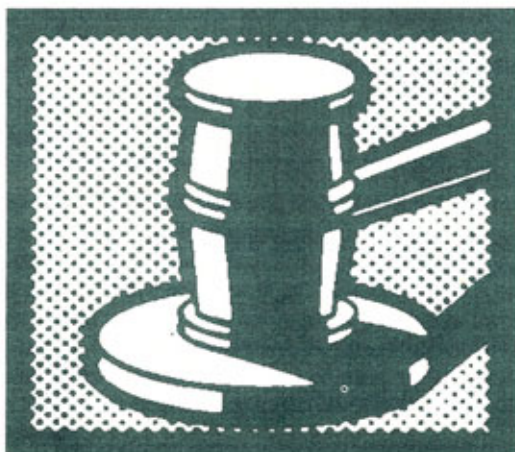
Eusko Ikaskuntzaren ahalegina

Euskara juridikoa zerbait bada, XX. mendearen buruan sortu den hizkera tekniko berria da hori. Bai alabaina, mota eta gogo askotarikoa sortu ere: zuzenbidea euskaraz lantzen den gune bakoitzak bere euskalki juridikoa du. Egoerari konponbidea emateko hainbat saio egin izan da; gaurdaino bederen, arrakasta apalekoak denak. Horren kariaz, ezer baino lehen, atzoko eta arestiko arrastoak eta egungo euskal lege-testukada eskerga aztertu beharra dagoela uste da. Izan ere, terminologia mailan adostasun bat iritsi nahian bagabiltza, aurretik jakin egin beharko dugu zer dagoen eta nola erabiltzen den; horren gainean lanean hasteko.

Proiektu horiek eta finean, eremu eta erakunde desberdi-netako euskal juristek zuzenbidean euskaraz aritzeko dituzten arazoak gogoan, Eusko Ikaskuntzaren baitan sortu dugu lan-talde bat etorburu anitzeko profesionalak biltzen dituen. Norabide onetik abiatu ote garen ekimenaren oihartzunak berak esango digu.

Itziar Alkorta

**EHUKo Zuzenbide Zibileko irakasle eta
Eusko Ikaskuntzako Zuzenbidea euskarazko kide**

Agurra

Nondik-norakoak

Administrazioko karguek eta, oro har, beren lanpostua dela eta, protokoloz agurtzeko ohitura dutenek erabilitako idazki laburra da agurra. Askotan gonbitarekin nahasten bada ere, idatzi ezberdinak dira biak. Hala, agurra, gehienbat, ondorengo kasuetan erabiltzen da:

- Zorionak emateko.
- Opariren bat bidaltzeko.
- Jasotako oparia eskertzeko.
- Helbidea aldatu dela jakinarazteko.
- Zenbait ekintza edo gertaera ezagutarazteko.
- ...

Idazteko irizpideak

Agurraren bidez ematen den mezuak laburra eta zehatza izan behar du. Bestalde, kontuan izan behar dugu, egitura, esamolde eta formula finkoak dituela agurrak; ondorioz, bide gutxi ematen du gure idazkera landu eta garatzeko.

Osagaiak

Hiru dira agurraren osagaiak: hasiera, gorputza eta amaiera. Hasiera eta amaiera inprimaturik ematen dira. Gorputza, aldiz, agurra bidaltzerakoan jakinarazi nahi den mezua erabera bete behar da. Azter ditzagun atalok banan-banan.

Hasiera

Lehen atal honetan, letra larriz, lehen pertsona eta *nork* kasuan, agurra bidaltzen duenaren karguaren berri ematen da. Gogoan izan baztertzekoak direla menpekotasun-harremetan oinarrituriko formula zaharkituok: *Jaun Txit Ohoragarri eta Preziatua, Andre Guztiz Bikain eta Argia...*

Ondoren, *agur* hitza agertzen da, letra-neurri handiagoan. Atal hau bukatzeko, hurrengo lerroan *egiten dizut* formula idatziko dugu, eta, nahi izanez gero, koma artean, hartzailearen izena edo kargua —*nor* kasuan— jartzeko tokia utziko.

Ikusten den bezala, aditzaren lehen eta bigarren pertsonaz (*egiten dizut*) baliatzen gara mezu-hartzailearengana jotzeko; gure ustez, tratamendua mota hau hurbilagoa, funtzionalagoa eta egokiagoa da eta.

Gorputza

Gorputza jakinarazpenaren araberakoa izaten da: zerbait

bidaltzeko, eskatzeko, aditzera emateko etab. (adib.: ... *eta zorionak ematen dizkizut lortutako sariagatik*).

Agurraren gorputzean aditz laguntzaile bera bitan agertzen bada, bat kentzerik badago (adib.: ... *agur egiten dizut eta gure helbidea aldatu dugula jakinarazten*).

Halaber, gorputzeko jakinarazpena luza daiteke. Badira, izan, horretarako zenbait bide (adib.: ... *eta argitaratu berri dugun liburuaren ale bat bidaltzen dizut zure gustukoa izango delakoan/zure eskariari erantzuteko...*).

Amaiera

Hirugarren zati honetan ondorengook biltzen dira:

- Bidaltzailearen izen-abizenak *nork* kasuan (ez dago *jaun* edo *andrea* idatzi beharrik).
- Adeitasuneko esaldia: *bide batez, nire onginahia adierazten dizut* edo horren antzekoren bat (horretan ere ez da komeni menpekotasuneko formula zaharrak erabiltzea).
- Toki-egunak.

Agurra ez da izenpetu behar; hala ere, zenbait kasutan, izenpea onar daiteke.

Joseba Lozano

HAEEko administrazio-hizkeraren arduraduna

NIK, EUSKAL HERRIKO UNIBERTSITATEKO
ERREKTOREAK

Agur

NIK, HERRI ARDURALARITZAREN EUSKAL ERAKUNDEKO
ZUZENDARIAK

Agur

egiten dizut, Ana Bidaurre Lekarotz, eta eskerrak ematen dizkizut zuen zerbitzuan argitaratu duzun liburua bidaltzeagatik.

Nik, Gorka Martínez Arrutik, bide batez, nire onginahia adierazten dizut.

Vitoria-Gasteiz, 1995eko otsailaren 21ean

Afektuaren efektibotasuna: ogi gogorrari, hagin zorrotza

*Eskuaraz izkiatzen dautzut zeren ez baitakit maluroski españolc eta zeren zuc ere ez baitakizu naski frantxesic idazten zion mende honen hasieran Garaziko idazkariak Aezkoako alkateari fazeria zela eta ez zela. Eta atzerago jota ere, 1680an Urruñako udalak Hondarribikoari honela idazten zion: *zuen eta gure iscuntza escaraz aguitz differentabaita pena dugu chit ezin explicatuz zuen letra; halla desiratzten guindueque zuek guri espaignolez escribatzea, eta guk zuei fransesez edo escaraz*. Hauek moduko pasarteekin konformatu behar euskarak administrazioan bete ohi duen egitekoa aztertzen hasten denak.*

Tradizio faltaren ondorioz, bistan da, eredurik eza, erderekiok menpekotasuna, autoirudi osotugabea eta beste zenbait halako ditugu ezaugarri oraindik ere. Gainditu beharreko ezaugarriak dira hala ere, baldin eta geure burua geurez osatzen hasi eta egun irudikaezina dirudiena gauzatzen hasiko bagara: egiteko (in)formaletan euskaraz bizi. Administrazioaren alorrera etorrita, itzultzaile edozerlarien sasoia gainditu eta edozertarako politikari/langile pres(ta)tuen garaiari aurrerabidea eman.

Hizkuntz gatazka, ahal dela, alde batera utzi

Barneko dimentsioaren kapazitate linguistiko eta kanpoko dimentsioaren posibilitate linguistikoen artean (eta vice versa) sortzen den desegokitzea dugu hizkuntz gatazkaren definizioa Txepetx-en teorizazioaren arabera: egin gura ez dena egin behar, edo egin nahi dena ezin egin, alegia.

Hizkuntz gatazkarik ez sortaraztea izango luke, horrenbestez, hizkuntz plangintzak xede eta baita hizkuntz politikak ere eguneroko jardun.

Plangintza helburuari dagokio, izateko gogoia duen edozein komunitate linguistikori berez dagozkion eskubideak bermatu nahi dituen egitasmo tekniko-zientifikoa. Eta besterik da politika: plangintzaren atalak betetzeko, non, noiz eta nortzuk zer egin ahal (edo behar) duten erabakitzea. Ez da komeni bi planoak nahastea edota bat bailiran jokatzeko; hala aritzen direnek, izan ere, ez dute bereizten une eta gune bakoitzean egin ahal dena eta normaltasunera iristeko gutxienik beharko litzatekeena. Eta hortik datoz desorekak eta gatazkek.

Lehenik eta behin euskaldunok ikasi egin behar dugu elkarrekin bizitzeko eta elkarri bizitzeko uzten, nagusitu zaizkigun ez-euskaradunei noizbait gauza bera esan eta eskatzeko era sinesgarrian. Eta lehenengorik gabeko bigarrenengorik ez dagoenez, ez dezagula behinik behin geure burua engaina: zenbatekoak ez dakar berez, ondo dakigunez, kualitatibotasunik; euskaldunen kalitateak, ordea, kopuruak gorabehera, bada- kar, ikusi ahal denez, numerotan ere mejoriarik. Adibideak zenbanahi.

Pertsona, komunitate eta lurralde efektiboak

Era guztietako talde sozialak bitartekari direla, pertsonak hizkuntzarekin hartu eta emanetan jartzea da osagarritasuna. Eta ez dago bueltarik: euskaldun osoak behar ditu euskarak, euskaraz bizitzeko aukerak biderkatzen dituzten gune funtzional eta territorial gero eta ugariagoak. Lurraldeak irabazi behar baititu euskarak eta geratzen zaizkionak alferrik galtzen utzi ez.

Eutsi eta hedatu behar horretan, ez diezaiozula gainera soinean daramatzen pisuak arindu beharrean astundu! Ez digu ematen eta ez digu berehalakoan emango euskarak erdarek ematen diguten lasaitasuna, urteurrenak ospatzen baititu euskarak eta mendeurrenak inguruko erdarek. Eta jada berezkoa bailitza badakarren zama horri ez diezaiozun erantsi beste-lako astunagorik, erosokeriak edo politikakeriak eraginda. Nazio euskalduna irudikatuz, lurrari eta hizkuntzari lotua, etxe-udaletxe-herri-hiri-eskualde euskaldunak osatu behar dira Euskararen Herri izaten jarraitzekotan.

Prezio berean baikortasun kritikoaren bidetik hobeto

Gurea bezalako hizkuntz egoeretan, egin beharrekoen eta eginda daudenen arteko aldea horren handia denean, sentimentuaren eta errealtatearen arteko korrespondentziak oso jarrera ezberdinak sortarazten ditu hiztunengan.

Badira uste dutenak (desiratu ere bai?) euskarak ez duela XXI. mendean lekurik izango: mila arrazoi emango dizkizute. Euskaldunen artean ere badira ezkorrak,

lortu uste zutenaren eta errealtatean ikusi nahi dutenaren arteko desorekak jota erre direnak edo bazterrak erretzen denbora ematen dutenak: arazoak nonahi ikusi, errudunak salatu eta proposatzen den aterabide bakoitzarentzako baina, bainaka... hasten direnak. Ekonomizismoa eta determinismoa dira gaitzak eta ez dute zerikusirik ezker eta eskuinekin: norberaren aukera dirudi bide antzu horietara makurtzea.

Badira, halaber, uste dutenak (komeni zaielako edo buruari eragin ez diotelako) egungo martxan gauzak aurrera doazela eta txarrenak ikusita dauzkagunez itxoitea besterik ez zaigula geratzen belaunaldi berriak etorri artean. Euskarak norbera salbatu duelako, lana eman diolako kasu, euskara bera ere salbatuta dagoela ondorioztatzen duenik ere bada. Delegazionismoa litzateke gaitza.

Eta bagara, orobat, daukaguna gutxietsi gabe daukaguntxo honekin konformatzen ez garenak, egoera aldarazten saiatzen garenak egoerak geu aldatu baino lehen. Ekologiak zabaltzen ditu normalizazioaren zerraila biak aldi berean: norberaren autoestima areagotu eta ekintza orekatzaileak bideratu.

Julen Arexola-Leiba
Eskoriatzako Irakasle Eskola

ADMINISTRAZIOA EUSKARAZ aldizkariaren irakurleontzat

Gure aldizkaria irakurtzen duzuen gehienok euskal administrazioetan lan egiten duzue. Ezagun denez, eszedentziak, zerbitzu-eginkizunak eta horrelakoak direla eta, lekualdaketa ugari izaten da administrazioan: aldiz-

karia banatzerakoan, behin eta berriro egiten dugu topo honelako eragozpenekin.

Esanak esan, lantokia berriki aldatu baduzue, edo aldatzekotan bazaudete, bidali, mesedez, zuen izen-abizenak eta helbide zaharra (sobrea jasotakoa) berriarekin batera (etxekoa nahiago guk) aldizkariaren egoitzara.

Eskerrik asko zuen laguntzagatik!

Egonaldiak familia euskaldunetan programarako dirulaguntzak

Kultura Sailak 7 milioi terdi pejeta banatuko ditu zenbait familia euskaldunen artean; horretarako, familia horiek etxean hartu beharko dituzte, uztailetik irailera bitartean, euskara jorratu, hobetu edo euskalkiren bat ikasi nahi duten ikasleak.

Laguntzak jaso ahal izateko, honako baldintza hauek bete behar dituzte familiak: bizi diren udaleetako biztanle euskaldunak %75 baino gehiago izatea; familia, gutxienez, lau kidek osatzea; kide horien artean euskaraz egitea; eta etxea nekazaritza-turismo programetarako edo ostatu lanetarako ez erabiltzea.

Dirulaguntzak 60 mila pejetakoak izango dira hilabeteko eta ikasle bakoitzeko; ikasleek, berriz, 20 mila pejeta ordaindu beharko dituzte. Egonaldiak hilabetekoak izango dira eta, parte hartu ahal izateko, ikasleek gainditurik izan behar dute HABEk ezarritako 8. urratsa edo horren baliokidea.

Jaurlaritzak bere ondareak eta funtzionarioak babesten dituzten aseguru-kontratuak berriztatu ditu

Kontratu hauek 1995eko martxoaren 1etik 1996ko martxoaren 1era bitartean egongo dira indarrean, eta horietan 1.712 milioi pejeta inbertitu dira. Diruari begira, erantzukizun zibilarren poliza da garrantzitsua, izan ere poliza horrek 52.700 funtzionarioen gorabeherak zaintzen ditu.

Aipatzekoak dira, era berean, bizitza eta istripu polizak, Eusko Jaurlaritzako langileak lanean zein lanetik kanpo gerta dakizkien gaitzetatik babesten dituztenak.

Ehundaka arabar elebitasunaren alde

"Tolerantziaren, elebitasunaren eta hizkuntz eskubideen aldeko errespetua" eskatzen duen agirinan honako hauei egiten diete deia arabarrek: politikariei, etikaren arabera eta hauteskunderi begiratu gabe joka dezaten; administrazioari, euskaldunen eskariei behar bezala erantzun diezaien; eta gizarteari, tolerantzia gidari izan dezan.

Agiriaren sinatzaileen iritziz, Arabako euskaldunak diskriminatuta daude, zeren eta, azken batean, beraiek baitira gizartearen esparru gehienetan hizkuntza normaltasunez erabili ezin dutenak.

Kulturaren aldeko Euskal Fundazioa

Enpresa, unibertsitate eta euskararen alorreko hainbat lagunek sortutako fundazio pribatu honek Euskal Herriaren barruan nahiz kanpoan euskara eta euskal kultura bultzatzea du asmoa. Elkartean badira izen ezagunak, besteak beste: Juan Zelaia, Joseba Intxausti, Juan Ramón Guevara, Andoni Sagarna, Miren Azkarate... Aurrerantzean, Nafarroak, Iparraldeak eta diasporako euskal komunitateek badute lagun berria.

Ekarlanerako hitzarmena sinatu dute EHUK eta Euskaltzaindiak

Juan Jose Goiriena EHUKo errektoreak eta Jean Haritselhar Euskaltzaindiako lehendakariak bi erakundeek elkarlanerako hitzarmena sinatu dute. Itunaren arabera, EHUK, euskarari dagokionez, Euskaltzaindia hartzen du erakunde aholku-emaile ofizialtzat. Bi erakundeek, besteak beste, ondorengo asmoak dituzte: ikerkuntzako proiektuak elkarren artean lantzea, materialak eta argitalpenak elkarri trukatzeko, eta euskarari buruzko ikerketen emaitzak elkarrekin argitaratzeko. Aipatutako xede horiek guztiak bideratzeko Jarraipen Batzordea eratuko dute, bi erakundeetako hiruna kidek osatuta.

Euskararen aldeko neurriak Iparraldean

Ipar Euskal Herriko Garapen Kontseilua lan ugari ari da egiten euskara zabaltzeko asmotan. Beste askoren artean aipatzekoa da Kontseiluak eskatu duela Hizkuntza Minorizatuen Aldeko Europako Ituna sinatzeko eta Frantzia euskararen ofizialtasuna aitortzeko. Era berean, ahaleginak egin ditu bide seinaleak euskaratzeko eta gazte zein helduen alfabetatzea bultzatzeko.

Esnesaltzaile baten iritzia

Medikuarekin, nire osasuna zaintzen duen adiskide medikuarekin, elkarrizketa luzeak izaten ditut euskara dela eta ez dela —hizkuntza kontuen zale amorratua da eta, nola dakien nik euskararen inguruan lan egiten dudala, harengana noanean, beti edukitzen du galderaren bat, edota pasadizoren bat, niri kontatzeko—. Bada, horrelako elkarrizketa batean esan zidanak oso kezkatuta utzi ninduen; eta norberak dituen kezak bakarrean hausnartzen ibiltzea txarra baita, kezka hori zuei azaltzea bururatu zait.

Adiskide mediku hau getariarra da —edo zaraustarra, ez nago ziur; gaurko gure kontu honetarako, dena den, berdindio, ikusiko duzuenez— eta Bermeon bizi da. Euskaraz, berriz, ezin hobeto moldatzen da, bai Bermeon egunero, baita Getarian ere, familia ikustera doanean. Eta ezin hobeto moldatzen dela diodanean, herriko guztiak sartzen ditut solaskideen taldean, nire adiskide horren amari esnea saltzen dion andrea ere bai, jakina.

Bada, adiskide honekin egon nintzen azkeneko aldian, amari esnea saltzen dion emakume horri buruz hitz egin zidan. Antza denez, andre horrekin hizketan ari zela, Bizkaiko euskara gertatu zitzaion mintzagai —andre horrentzat, noski, Bizkaiko hizkera guztiak berdinak ziren—. Esnesaltzaileak zioenez, Bizkaian oso gaizki hitz egiten dute euskaraz: “ez dago ulertuko dienik”. Nire adiskideak barre egiten zuen, jakina. “Besteak beste”, esaten zidan, “kontuan hartu behar da Bermeoko esnesaltzaileen iritzia berbera dela, hau da, handik kanporako euskara aipatzen diezunean, ‘hori ez da euskara’ esaten dizutela”.

Ni, berriz, kezkatuta gelditu nintzen, gure herri honetan esnesaltzaile gehiegi daudela pentsatu nuelako. Hain zuzen ere, zenbat aldiz ez ote ditugu entzun “hori ez da euskara” edo “zein gaizki hitz egiten duten” bezalako esaldiak, norberarenak ez diren hizkuntz ereduak buruz? Eta irizpide horiek esnesaltzaileek darabiltzatenean, ondo dago; baina hizkuntzaren ardura dutenek esnesaltzaile jator horien irizpideak erabiltzen dituztenean, nik behintzat arrisku handia ikusten dut. “Zein arrisku, baina?” galdetuko didazue; bada, uler dezazuen, beste adiskide bati gertatu zitzaiona kontatuko dizuet.

Adiskide honek, aipatu nahi ez dudana udaletxe batean lan egiten du. Behin, herritarrentzako idazki bat egiteko beharra suertatu zitzaion eta honako modu honetara idatzi zuen: *Alkateak komunikatzen du, herriko sarreran obrak egongo direla otsailetik aurrera eta herrira sartzeko asko kostatuko dela. Honegatik, errazago sartzeko, udalak pasa den urteko bidea zabalduko duela berriz, eta herrirantz doazenak handik joateko, trafikoa horrela asko arinduko dela.*

Nire adiskideak bazekien idazkia ez zela oso dotorea, eta euskaraz oso ondo omen zekien batengana joan zen. Euskaraz hain ondo zekien horrek, esnesaltzailea izan behar zuen, zeren berehala “gaizki idatzita dago” esan baitzion, *komunikatu, obrak, kostatu, pasatu, trafikoa* eta halako hitzak nahikoa arruntak zirela azaldu ziolarik.

Nire adiskideak berriro moldatu zuen idazkia, jakitun hark esandakoaren arabera, eta, burutu zuenean, bigarren aldiz eraman zion, oniritzia jasotzeko. Baina esnesaltzaile jakitun hark “hau ez da euskara” esan zion orduan, eta *jator, galdegaia* eta halako hitzak aipatu zizkion.

Nire adiskideak asko eskertu zion laguntza, euskara jatorrez eta galdegaia errespetatuz idatzi nahi zuelako. Eta esnesaltzailearen aholkuei jarraiki, honako testu hau moldatu zuen:

**Euskarak
guztien
ekarpenak behar
ditu, zenbaiten
arau estuak
baino premia
handiagoz**

Alkateak herritarrek herrian, udalak, ibilgailuen ibilbidea bideratzeko asmoz, herriko sarreran otsailetik aurrera herrilanak izango direlako izango diren herritarrentzako sartzeko lanak eramangarriago bihurtzeko, herrirako sarbidearen norabidean doazenean, iragan urteko bidean bideratuko duen iraganbidean zehar sartzeko bidezkoa dela adierazten du. Zer esanik ez, trafikoak izugarritzko arazoak eman zituen, konponketek iraun zuten bitartean, inork ez zekiela beste bide bat zabalik zegoela.

Ez al zaizue iruditzen, esnesaltzaileen irizpideak edukita, euskarari buruzko aholkuak ematen dituztenak, arriskutsuak direla? Gainera, nola aholkua eskatzen duenak ez dakien, ezin du jakin nor den aholkulari hutsa eta nor den aholkulari esnesaltzailea.

Horregatik, eskaera bat egin nahi nieke, amaitzeko, euskarari buruzko aholkua ematen duten guztiei, hots: ez gaitetzela izan aholkulari-esnesaltzaileak, ez gaitetzela larregi aldendu herriak hitz egiten duenetik, eta batez ere, ez dezagula ezer txartzat eman, bakarrik gure inguruko hizkeran erabiltzen ez delako. Badakit ezjakina ausarta izaten dela berez, baina euskarak guztien ekarpenak behar ditu, guzti-guztien aberastasunak, alegia, zenbaiten arau estuak baino premia handiagoz.

Bittor Uraga
Itzultzailea

Daniel J. Elazar:

federalismoa baliagarria izan daiteke herrien arteko nortasun arazoak konpontzeko, eta borrokan egin beharrean, negoziazioaren bidetik abiatzeko

Daniel J. Elazar doktorea munduko adituenetarikoa da federalismoaren arloan. Aspaldi gabe Elazar jauna Gasteizen izan da Ortega y Gasset Unibertsitateak eta HAEK antolatutako "Autonomietako Estatuaren hamabost urte" ikastaroan. Daniel J. Elazar *Barn Ilan* Unibertsitateko irakaslea da, eta Israelgo *Jerusalem Center for the Study of Public Affairs* erakundeko zuzendaria. *Temple* Unibertsitatean ere ematen ditu klaseak, eta unibertsitate horretako *Center for the Study of Federalism* saileko zuzendaria da.

Horretaz gain, *Publius* aldizkaria argitaratzen du. Baina, bere lan-gaitasun izugarriarekin batera, Elazar jaunak beste ezaugarri bitxi batzuk ere baditu. Bi metroko gizon luzea eta sendoa da, gurpil-aulkia behar du mugitzeko, eta hizkera lasai, atsegin eta erreflexiboz erantzuten die galdera guztiei.

Balio al dute federalismoaren inguruko ikerketa zientifikoek benetako arazo politikoak konpontzeko, ala unibertsitateko gaiak besterik ez dira?

Alde biak landu behar dira ezinbestez; hau da, klaseetan jorratutako gai batek eragina izan dezake gizartean. Federalismoa horietakoa da, eta, gaur egun, munduko hogeit hamar dago zabaldua.

Federalismoa Espainian

Zein aukera berri ekarri ahal dizkio federalismoak hainbat herri osatutako estatu bati?

Espainiak historia luze samarra du, eta historia horrek federalismo-mota ugarietan izan du islada. Federalismoa behar-beharrezkoa izan da orain arte, eta hala jarraituko du aurrerantzean. Zein izango dira federalismo horren nondik-nor-

koak? Zenbaterainoko indarra izango du? Hori dena Espainiako baldintza berezien arabera izango da. Azken batean, Espainian herri eta jende anitz bizi da, eta herri horietako batzuek nortasun berezia badute ere, Espainiako nortasunak biltzen ditu guztiak. Federalismoak erantzun egokia eman diezaioke egoera horri. Nik uste dut espainiarrek ikusi dutela federalismoa baliagarria izan daitekeela euren arteko nortasun arazoak konpontzeko, eta borrokan egin beharrean, negoziazioaren bidetik abiatzeko.

Estatuko herri batzuek, Gaztelak esaterako, Espainiako nortasun nazionala baino ez dute. Beste batzuek, ordea, Kataluniak edo Euskal Herriak kasu, oso finkatuta dute berezko nortasuna. Hau da, estatu berean era guztietako egoerak aurki ditzakegu. Lagungarria izan al daiteke federalismoa hain herri desberdinak elkarrekin bizi ahal izateko?

**Herri
boteretsuek
ahaleginak
eta bost egingo
dituzte Europako
batasuna beraien
onurarako izan
dadin**

batean, federalismoa: denborak eta kulturak sortutako sentimendua, alegia, nortasun nazional bakoitzarekiko begirunean finkatutako nortasun orokorra sortarazten duena.

Europako batasuna

Europa batua eta federalismoa elkarren ondoan omen dabilta. Irudipena baino zerbait gehiago ote proiektu hori?

Europako herrien arteko batasuna bideratzeko hainbat bide dago; horien artean, federalismoa da aukerarik handienak eskaintzen dituenetarikoa. Dena dela, ez dut uste Europa etorkizunean federazioa izango denik; are gehiago, ez dut uste federazioa izan beharko lukeenik. Nire iritziz, Europa handiegia eta konplexuegia da federazio bakarra antolatzeko: federazio-multzoa edo konfederazioa izan beharko luke, nik uste. Azken finean horixe izan da Europako batasunak 1949. urteaz geroztik bultzatu nahi izan duen bidea. Egia esan, Europa inoiz baino prestatuago dago une honetan batasunaren erronkari ekiteko.

Hain erraz utziko al dute Europako estatu boteretsu batzuek beren boterearen zati bat beste erakunde baten eskuetan?

Europa batuaren aldeko sentimenduak halaxe eskatzen du behintzat. Hala eta guztiz ere, ez dut uste estatu bakarra ere prest dagoenik botere handiegirik galtzeko. Europako batasuna lortzeko behar-beharrezkoa da eskuzabala izatea. Horretarako eragozpenik handiena honako hau da: behar bada, herri gehienak beren interesak defendatzen ahaleginduko dira, eta besterik ez; hau da, herri horiek ahaleginak eta bost egingo dituzte Europako batasuna beraien onurarako izan dadin, eta, hori dela eta, proiektu asko eta asko erdi bidean gera daitezke. Dena den, estatu bakoitzaren burujabetasuna eta guztien onura elkartzeko itxaropena dagoen bitartean, hitz egiteko eta eztabaidatzeko atea zabali gongo da.

Europar hainbeste herri eta herritar izanik, nola hartuko lukete parte beraiek Europako Federazioan?

Nire ustez Suizako eredu baliagarria izan daiteke oso. Han, errepublika federaletako herritarra izateko, beste maila batzuk gauditu beharra dago: aurren-aurrenik norberaren komunitateko herritarra izan behar da, eta orduantxe izaten da aukera kantoiko herritarra izateko. Bi maila horiek gauditutakoan, errepublikako eskubide osoko herritarra izan daiteke. Europar eredu bera erabil daiteke. Europarrek, lehenengo eta behin, beren herrietako edo herrialdeetako kide izan behar dute, eta ondoren, Europako herritar bihurtu daiteke.

tezke, horrek dakartzan eskubide, eginkizunak eta guzti.

Horrela egiten bada, Europako herri bakoitzak bere indarrak neurtuko ditu, eta hala, elkarri hitz egiteko, konpromezuak jasotzeko eta batasunaren proiektuan parte hartzeko prest egongo direla iruditzen zait. Europak bide hori heldu behar dio.

Ekialde Ertaineko arazoak

Aspaldiko istilu, gerra eta gatazken ondoren, oraindik ere indarkeria eta biolentzia dira nagusi Israelen eta aldameneko lurraldeetan. Zure ustez, Palestinako autonomia izan al daiteke lehen urratsa Israelen eta palestinarren arteko arazoa konpontzeko? Ikusi al daiteke, oraindik ere, argirik pasabide ilunaren bestaldean?

Behintzat hori espero dut. Israelgo herritarrei azalekoak iruditzen zaizkie Espainiako arazoak hangoekin alderatuta. Behar bada, Espainian gertatu zen bezala, bide guztiak itxita ikusi genituen unean, elkarri hitz egitea borrokan egitea baino askoz onuragarriagoa izan zitekeela ikusi genuen. Agian lortuko dugu bakea, agian ez; baina itxaropena hor dago, eta emandako lehen urratsek bide onetik goazela adierazten digute.

Palestinako autonomiatik etorkizunean estatu palestinarra sortzen bada, nolakoak izan beharko lukete Israelen eta estatu horren arteko harremanak?

Lehenbizi kontu bat argitu behar da: Palestinako asentamendu judutarrek, palestinarrak eta inguruko lurrek herrialde bakarra osatzen dute. Historiari begiratzen badiogu, herrialde hori beti zatituta egon dela ikusten dugu. Hango edo atzerriko agintariek bi, hiru edo estatu eta erresuma gehiago bultzatu dute Palestinan. Orain, esate baterako, bi estatu ditugu, eta bertan, hiru talde hauek: israeldarak, palestinarrak eta jordanarrak. Hiru horiek bereizita bizi izan dira azken ehun urteotan, eta antza, horixe beren nahia. Horrenbestez, bakea lortzeko, herri bakoitzaren berezitasunak eta guztion arteko lankidetzak uztartu behar ditugu, horietatik baidira etorkizuneko bakearen sostengu eta euskarriak.

**Bakea lortzeko,
herri bakoitzaren
berezitasunak
eta guztion arteko
lankidetzak uztartu
behar ditugu**

**Galdera inozoa
amaitzeko: zergatik
gizakiok ez dugu
elkarriketara
jotzen mundu
zabaleko arazoak
konpontzeko?**

Ez dago munduan, tamalez, horretara bultzatzen duen inongo kultura politikorik. Jendeak egoera hobe behar du bere kultura politikoa aldatzeko eta politikan erabiltzen diren sentimenduak berritzeko. Hala eta

guztiz ere, aldatzeko ahalegin hori beharrezkoa da, jakin badakigu ere zaila dela. Kultura politikoa oso astiro aldatzen da eta mende asko behar dira egitura berriak finkatzeko. Historiari so egitea besterik ez dugu egin behar hori horrela dela konturatzeko. Zorionez, elkarriketara bultzatzeko lehen pausuak ematen ari dira munduko hainbat tokitan; hortaz, badira arazoak itxaropentsu agertzeko.

**Natxo Escobar
Kazetaria**

Kataluniako administrazio publikoko langileen hizkuntza-prestakuntza

*Escola d'Administració Pública de Catalunya*ri dagokio administrazioan diharduten langileak katalaneraz lan egiteko gai direla bermatzea. Prestakuntzarako urteroko plana oinarri hartuta, funtzionarioek katalaneraz jasoko duten prestakuntza guztia antolatzen du erakunde horrek. Bi esparru nagusitan banatzen da prestakuntza:

- Karrerako prestakuntza: beharrezkoa zenbait lanpostutan aritzeko.
- Antolaketa-ko prestakuntza: administrazio publikoek noiz edo noiz eskatutako iharduera jakin batzuk burutzen dira.

Escolak antolatutako ikastaroak

Dena den, hizkuntza dela-eta *Escolak* eskaintzen duen prestakuntzak hiru atal nagusi ditu:

- Katalanera ikasteko ikastaro orokorrak.
- Ikastaro bereziak, administrazio-ko agiriak idazteko teknikez jabetzeko.
- Hizkera teknikoari buruzko ikastaroak, beti ere administrazioaren iharduerak biltzen dituen gaien inguruan.

Eskaintza horien berri *Generalitatearen* aldizkari ofizialean ematen da. Ikastaro bereziak eta hizkera teknikoari buruzkoak *Escolan* bertan izaten dira, aldeztu aurretik zehaztutako egun eta orduetan (gehienetan lanorduen barruan). Interesatuak ikastaroetan parte hartzeko izena eman behar izaten dute. Nolanahi ere, eskariak ikaspostuak baino ugariago badira, *Escolak*, hainbat irizpide kontuan izanda (lanpostuak ikastaroarekin duen zerikusia, eskabidea noiz aurkeztu den etab.), batzuk aukeratu behar izaten ditu.

Katalanera ikastaro orokorrak direla eta, EAPCk hainbat ikastaro antolatzen du eta erakundeek, dituzten premiaz kontuan izanda, langileak prestatzeko egokienak aukeratu dituzte; orduetara ere beren esku izaten da, langileei buruzko politikaren eta premien arabera. Ikastaroan nork parte hartuko duen ere zuzenean hautatzen dute erakundeek. Hiru mailako ikastaroak daude:

- A: gaztelaniaz bakarrik hitz egiten dutenentzat.
B: oinarrikoak, katalaneraz mintzo direnentzat.
C: goi mailakoak, katalaneraz mintzo direnentzat.

80 ikastordutako ikastaroak dira, astean bitan bi orduko saioetan banatuta. Ikasleak zein taldean sartu jakiteko, azterketa bat egiten zaie, eta ondoren, maila bakoitzeko zenbat ikastaro izango den erabakitzen du *Escolak*. Gauzak horrela, ikasleak zein maila duen abiapuntu kontuan izanda, bat, bi edo hiru ikastaroetan har dezake parte.

Ikastaroetako egiaztagiri baliotsuak

Ikastaroak nola antolatu, zein metodologia erabili, irakas-materiala, hautaketa, koordinazioa eta irakasleen prestakuntza *Escolaren* eginkizuna da. Horretaz gain, azken azterketa ere erakunde horrek prestatzen du, eta baita azterketa zuzentzeko irizpideak finkatu eta maila bereko ikasle guztientzat azterketarako egun bakarra jarri ere. Horrela ihardunda, azken emaitza ez da irakaslearen irizpideen arabera uzten, eta, gainera, ez da azterketa mordo bat egiten.

Hizkuntzari buruzko ikastaro orokorretan, azterketak hiru atal ditu eta hirurak gauditu behar dira maila hori lortu dela erakusteko. Hauek dira atalak: mintzamina, idazmina eta gramatika eta lexikoa.

Gainontzeko ikastaroetan ere idatzizko proba bat egiten da, ikastaro-ko gaietan oinarrituta. Ikastaro horietan guztietan derrigorrezkoa da, %80an gutxienez, eskoletara joatea, ikastaroan jarraitu eta azken azterketa egin nahi bada behintzat.

C mailako ikastaroetan (goi mailakoak eta katalanera-ko hiztunentzat) parte hartu eta maila hori gauditzen bada, egiaztagiri eskuratu da. Egiaztagiri hori eskuratuz gero, ez da Kataluniako administrazio-ko hautaketa-prozesuetan eta sustapenerako lehiaketetan derrigorrezkoa den hizkuntza-probarik egin behar. Bestalde, lantokiz aldatzeko lehiaketarako 2 puntu lortzen dira maila hori izanda. Ikastaro bereziak gauditu izanaren egiaztagirik, halaber, puntuak ematen dituzte edozein lehiaketatan.

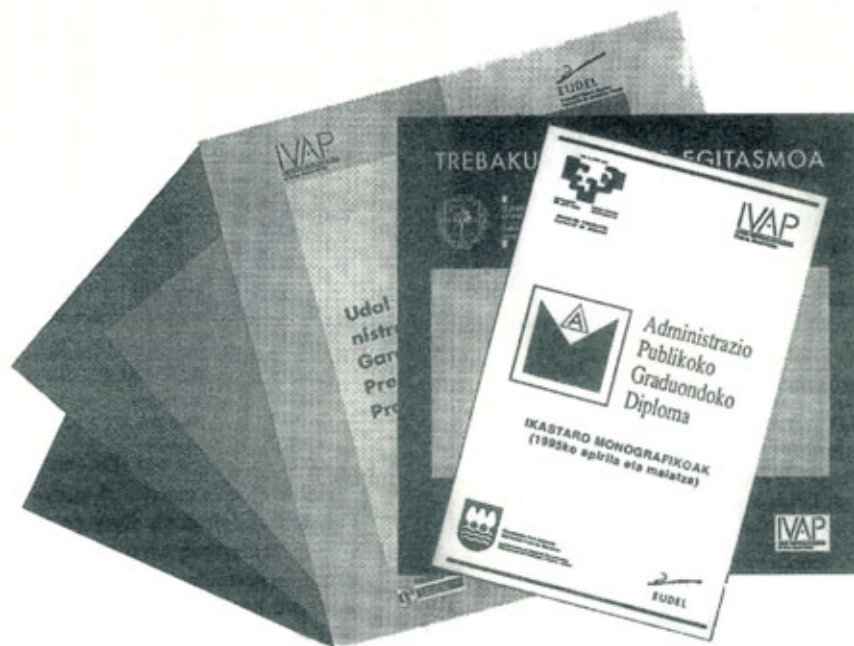
Beste ikastaro batzuekin alderatuta egiaztagiri hauek duten balioa handia denez, eta, gainera, ikastaro-ko administrazio publiko guztietako langile guztiei —edozein maila eta kidegokoak izanik ere— zuzendutakoak direnez, eskaria oso handia da. Horren ondorioz, *Escolak* ezin die eskari guztiei erantzun. Beraz, egiaztagiri eskuratzeko eskubide berbera dute, programa eta eskakizun berean beste ikastaro batzuetan parte hartzen duten funtzionarioek, baita sindikatueta-koek ere, lankidetzarako hitzarmen bidez *Escolak* jarritako azterketa gauditzen badute.

1994-95
ikasturtean 500
ikastaro izango
dira, eta gutxi
gorabehera,
15.000 ikasle
hartuko du parte

Mónica Pereña Pérez
*Escola d'Administració Pública de Catalunya*ko Katalanaren sekzioko burua

HAEEK antolatutako prestakuntzako ikastaroak: administrazioko langileen balorazioa

Administrazio publikoaren helburuak lortuko badira, beste arloetan bezala, behar-beharrezkoa da etengabeko prestakuntza; eta, hain zuzen ere, prestakuntza hori eskaintzea da Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundearen xede eta eginbeharretako bat. Prestakuntzako edozein ekintzaren eraginkortasuna neurtu nahi izanez gero, ebaluatu egin behar da ekintza hori. Oraingoan, zenbait urtetako lanaren ondoren, HAEEKo Prestakuntza Zerbitzuak bere ekintzetan parte hartu dutenen iritziak aurkezten dizkigu.

HAEEK aspaldi ikusi zuen berak antolatzen dituen ikastaroak eta prestakuntzako bestelako ekintzak ebaluatzeko beharra; eta, horretarako, hainbat inkesta-eredu erabili ditu azken hamaika urte hauetan. Gauza jakina da 1993z geroztik helburu bakoitzari egokitutako galdera-sorta erabili duela HAEEK; hori guztia ikuspegi zabalagoa eta sakonagoa izateko asmotan. 1994an administrazio askotako langileek erantzun diote galdera-sorta horri, eta, guztira, hiru mila inkestatik gora jaso dira. Inkesta horietan oso datu interesgarriak biltzen dira, eta, bertan, azter daiteke bai orain arte egindakoa bai hemendik aurrera egin beharrekoa ere.

Galdeketa jasotzen diren arloak honakoak dira: ikaslearen datuak (pertsonalak zein lanbidekoak), ikastaroari buruzko aurretiko informazioa, izena ematearen inguru-

ruko argibideak, ikastaroaren ebaluazioa (irakasleak, metodologia, giroa, baliabideak...), ebaluazio pertsonala eta, oro har, ikasleak berak prestakuntzaren gainean duen iritzia. Hona jarraian, labur bada ere, atal bakoitzari dagozkion daturik esanguratsuenak.

Adin eta lantalde guztietako ikasleak

HAEEK antolatutako prestakuntzako ekintzetan parekoak dira parte hartzen duten gizonezkoen zein emakumezkoen kopuruak: %53 gizonezkoa da eta %47 emakumezkoa. Adinari begira, gehienak 31-40 urtekoak dira (%52); lantaldeari erreparatuta ikus daiteke, lantalde guztiek parte hartu badute ere, C taldekoak (%38) eta A taldekoak (%29) direla prestakuntzako ekintzetara gehien hurbildu direnak.

Ikastaroaren aurretiko informazioa eta izena ematea

Ikasle gehienek sailean bertan edo antolatzaileek beraiek esanda izan dute ikastaroen berri; beti ere, ikastaroa hasi baino denbora dexte lehenago, eta zabalkunde egokiaren bidez. Ikasleek esandakoaren arabera, ikastaroetan izena emateko arrazoirik nagusienak honako hauek dira: lanpostuaren beharrak, eta gai jakin batean sakondu nahi izatea. Aipatu, bestetik, %22k ikasleak hautatzeko modua egokitzen jotzen badu ere, %67k ez dituela hautaketa-irizpideak behar beste ezagutzen.

Ikastaroko gaian sakontzeko beste ikastaro bat antolatuko balitz, ikasleen %94k emango luke izena

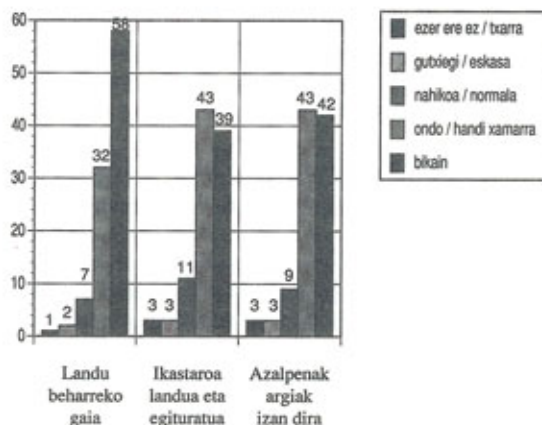
Ikastaroen balorazioa

Ikastaroaren atal hauek ebaluatzeko eskatzen zaie ikasleei: irakasleak, helburuak, metodologia, baliabideak, giroa eta bestelakoak. Ikasleak bost aukera ditu galdera horiei erantzuteko:

- 1- ezer ez / txarra
- 2- gutxi / eskasa
- 3- nahikoa / normala
- 4- ondo / handi xamarra
- 5- bikain(a)

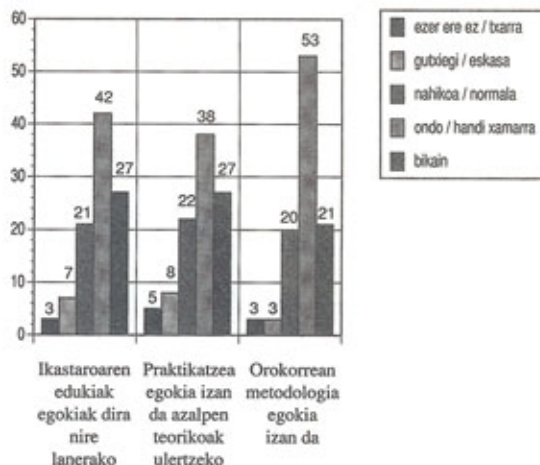
Irakasleek zenbateraino ezagutzen duten jorratu beharreko gaia galdetu, eta ikasleen %90ek ondo edota bikain ezagutzen dutela adierazten dute. Era berean, oso baikor azaldu dira ikasleak ikastaroaren egituraketa eta azalpenak emateko bideak ebaluatzerakoan. Irakasleei dagokienez, bakar-bakarrik azpimarratu piskanaka-piskanaka nagusitzen ari dela baliabide eta metodo berriak eta desberdinak erabiltzearen aldeko joera; hala ere, arlo horretan, oraindik ere, egon badago hobetzerik.

Irakasleei buruzko zenbait iritzi

Prestakuntzako ekintzen helburuei gagozkiolarik, %87k adierazten du antolatutako ekintza horiek bat datozela lanpostu bakoitzaren errealitatearekin, eta, hortaz, bete egin direla ikastaroen programan aurrikusitako asmoak. Bestalde, erabilitako metodologiaren egokitasuna handia edo bikaina izan da %75en arabera.

Metodologiari buruzko zenbait iritzi

Baliabideak, giroa eta ikastaroaren beste zenbait zehaztasun ere aztertzen dira galdeketa-atal honetan; eta aitortu beharra dago eskuratutako datuen arabera, ebaluazioa, oro har, ona edo oso ona izan dela. Alegia, irakasleek eta ikasleek arteko giroa, ikastaroaren antolaketa, ikastaroaren erritmoa edo aukeraturako ikasle-kopurua dira, besteak beste, emaitzarik onenak jaso dituzten arloak.

Etengabeko ebaluazioak ere gora egin du nabarmen; hala, %23k adierazten du bukaerako azterketarik ez, baina lanik egin duela ikastaroak iraun bitartean, eta lan horiek izan direla ebaluazioaren oinarria. Edonola ere, %50ek argi eta garbi esaten du bere taldean ez dela ebaluaziorik izan.

Azkenik, %90ek jakinarazten du edukien eta iraupenaren arteko orekari eutsi egin behar zaiola, edota, aldatzekotan, iraupena luzatu egin behar dela. Era berean, ikasleen erdiak ikastaroek praktikongoak izan behar dutela aldarrikatzen du.

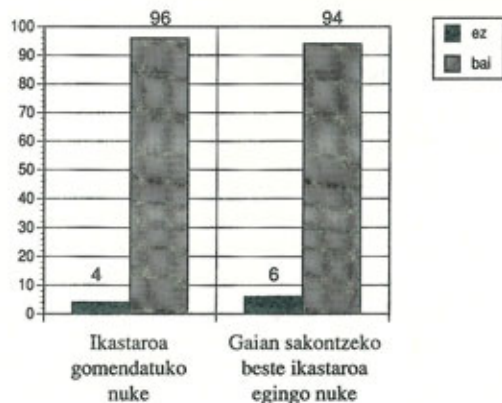
Ebaluazio pertsonala

Galdeketa-erantzun dion %84k esandakoaren arabera, ikastaroaren edukiez jabetzeko zailtasuna hutsaren parekoa, eskasa edo normala izan da; ezin aipatu gabe utzi,

Ikasleen %90en ustez, irakasleek ondo edota oso ondo ezagutzen dute jorratu beharreko gaia

bestalde, %73ren iritziz, ikastaroan ikasitako gauzak nahiko edo ondo erabil daitezkeela norberaren lanpostuan.

Benetan interesgarritzat jo daitezke ondoko bi emaitzak: ikastaroko gaian sakontzeko beste ikastaro bat antolatuko balitz, %94k emango luke izena; are gehiago, %96k ikastaroa besteren bati gomendatuko liokeela adierazten du.

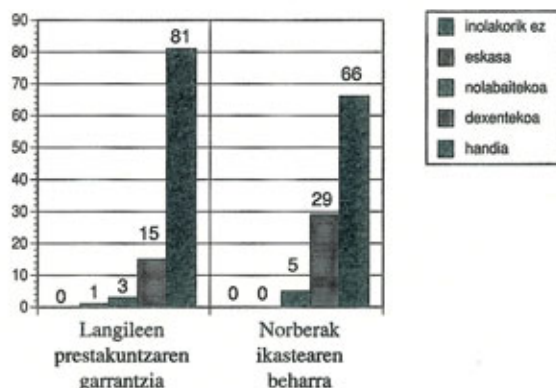

Prestakuntzari buruzko iritzia

Azken atal honetan bazter uzten dira ikastaro jakinak eta prestakuntzako ekintza zehatzak, izan ere bestelako informazioak eskuratu nahi dira; hala nola, ikasleen iritzia prestakuntzaren inguruan, nolakoa beharko lukeen prestakuntza horrek eta abar.

Aipatzeko moduko emaitza da ikasleentzat prestakuntzak duen garrantzia, %96ren ustez handia edo dexentekoa baita; ildo beretik, %95ek garrantzi handia edo nahiko handia ematen dio eduki eta teknika berriak eskuratzeari, eta %60rentzat laguntza handikoa izan da ikasitakoa lanerako.

Prestakuntzaren garrantzia

Esanguratsuak bezain baliozkoak, beraz, galdeketa haueetatik guztietatik atera daitezkeen emaitzak, bai HAEeko Prestakuntza Zerbitzuak orain arte egin duen lana aztertzeko, bai geroan horrenbeste garrantzia izango duen prestakuntza bera modurik hoberean bideratu ahal izateko.

SCEPSTA taldea

Standing Conference of European Public Service Training Agencies taldea (Europako zerbitzu publikoen prestakuntzarako agentzien biltzar iraunkorra) 1973an sortu zen administrazio publikoetako langileen garapen-beharrei erantzuteko. SCEPSTAk ingelesez bakarrik lan egiten du, eta osatu, prestakuntzaren eta kudeaketaren inguruan aholku ematen duten Europako 15 herrialdetako 34 erakundek osotzen dute; besteak beste: Norvegia, Finlandia, Letonia edo Britainia Handia.

Helburuak

Administrazio publikoetako langileak prestatzea eta profesionalizatzea da SCEPSTA taldearen helbururik nagusia; hori lortzeko, honako hauek gauzatzen ditu:

- Ahaleginak egiten ditu erakunde publikoek elkarri trukatzeko prestakuntzaren eta kudeaketaren gaineko informazioa, ideiak eta esperientziak.
- Bultzatu eta estutu egiten ditu taldekideen arteko erlazioak, taldekide horiek prestakuntzako programa berriak iker eta gara ditzaten.
- Bide berriak urratzen ditu, taldekideek gai interesgarriak azter ditzaten.

Ekintzak

- Mintegia.** Urtero, ekaina aldean, erakunde partaideren batek gai jakin bati buruzko hitzaldiak antolatzen ditu; hauxe da SCEPSTAREN ekintzarik garrantzitsuenak. Horrenbestez, mintegiak irauten duen astean, erakunde guztiek aukera paregabea izaten dute elkar ezagutzeko eta elkarren berri izateko. Bestalde, hitzaldietan jasotakoa argitaratu egiten da eta erakundearen artean zabaltzen.
- Argitalpenak.** Urtean hiru aldiz argitaratzen den *Newsletter* aldizkarian artikulak, oharak eta SCEPSTAKO erakundearen idazkiak irakur daitezke. Era berean, bizpahiru lan ematen dira argitaratu urtero; beti ere, administrazio publikoko langileen prestakuntzari buruzko lanak, alegia. Aldizkariaren hurrengo alearen argitalpena HAEEn esku geratu da.
- Nazioarteko sareak.** SCEPSTAK erakunde partaideen arteko hartu-emanak bultzatzen ditu, esperientzia berriak elkarri ezagutarazteko.

1996ra arte, SCEPSTAREN politika bideratuko duen batzorde exekutiboko partaidea izango da HAE. Izan, badira gaur egun beste bost erakunde batzorde horretan: Suediako Administrazio Publikoko Institutua, Maltako Lehen Ministroaren Bulegoa, Belgikako Administrazioa eta Unibertsitateko Institutua, Britainia Handiko Birminghameko Unibertsitatea eta Finlandiako Toki Administrazioa Prestakuntza Zerbitzua.

Batzorde Exekutiboak Stockholmen egin zuen azken bilera 1994ko azaroan. Bilera hartan, aurtengoa egin beharreko ekintzak proposatu eta eztabaidatu ziren, eta baita erabaki ere udako mintegia Mälaren lakuaren ertzean dagoen Sigtuna hiri zaharrean (Suedia) egingo zela. Aurtengo mintegian, hortaz, bultzatu egingo da Europako ekialde eta mendebaldeko administrazioetako prestakuntzaz arduratzen diren erakundearen arteko elkarlana. *How to be different together* izango da, hain zuzen ere, 1995eko ekainaren 26tik 30era bitartean, iluntasunik gabeko iparraldean egingo den aurtengo hitzaldi-sortaren izenburua.

Administrazio publikoetako langileak prestatzea eta profesionalizatzea da SCEPSTA taldearen helbururik nagusia

Euskaltzaindiaren gomendio-erabakiak (II)

"Hori eta"/"hori edo" eta antzekoak

Egitura agerikoa eta antzematen erraza bada, bereiz idatziko dira; perpaus konplexuetan, aukeran izango du idazleak junta-gailuaren aurrean marraztua ipintzea, lagungarria bada.

Diptongoz amaitzen diren izenen deklinabidea

-Au: bokalez amaituak bezala deklinatuko dira, normalean.

Gau hitzak deklinabide berezia du:

- Mugagabea: *gauk* (gauek?), *gaunik*, *gauni*, *gauren*, *gauez*.

Ez dago garbi *gautan/gauetan*, *gautako/gauetako*, *gautatik/gauetatik*, *gautara/gauetara*.

- Mugatu singularrean: *gauean*, *gaueko*, *gaueatik*, *gauea*.

Lau zenbatzailearen kasuan honakoak hobesten dira:

uztailaren laua, *lauan*, *lauko*...

Partitiboa baiezkotzeko esaldietan

Zerbait nabarmendu nahi denean, enfasia duenean: *bada alde-rik!*; bestela, sobera da.

Hiru kiloko/*hiru kilotako

Hiru kiloko hobesten da: *bi kilometroko* ibilbidea. *Hiru orduko* tartea.

Betiko/*betirako

Hobe *betiko*; *atzoko*, *sekulako*, *luzaroko* erabiltzen diren moduan.

Orduak nola esan

Ordu bata da (oren bata). *Ordu biak* (oren biak). *Ordu batean*. *Ordu bateko meza*. *Hiruretan*.

- Erdia eta laurdena (Hegoaldean)

ordu bata eta laurden da/ordu bata eta laurdenean

hiru eta laurdenak dira/hiru eta laurdenetan

ordu bata t' erdia da/ordu bata t' erdian

ordu bi t' erdiak dira/ordu bi t' erdian

- Erdia eta laurdena (Iparraldean)

oren bata eta laurden da/oren bata eta laurdenean

hirurak eta laurden dira/hirurak eta laurdenetan

oren bata eta erdia da/oren bata eta erdian

bi orenak (biak) eta erdiak dira/bi orenak (biak) eta erdian

Zenbat minutu gutxi/zenbat minutu gehiago. *Seiak eta bostean*.

Hamarrak eta hamarrean. *Bostak laurden gutxitan*.

Data

Larrabetzun, 1983ko martxoaren 7an (hobestekoa). *Larrabetzu*, 1983ko martxoaren 7an (hobestekoa). **Larrabetzu*, 1983ko martxoak 7.

Ongi etorri

Agur egitean, partizipioa mugatu gabe. Esaldiaren barruan: *ongi etorria eman*. *Zaretela ongi etorriak*.

Zenbait aditzen erregimena

Gonbidatu du. *Iguriki du* (igurikatu berria da). *Itxaron du/dio* (itxoin baino askoz hedatuagoa da). *Deitu du/dio*. *Lagundu du/dio*.

Egiteko asmoz/*egin asmoz

Egiteko asmoz. *Egiteko asmotan*, *asmoan*, *asmoarekin*.

Izan ezik/*ezik

Izan ezik hobestekoa. Ergatiboaren marka gorde egin beharko litzateke: *horixe egingo luke*, *zuk izan ezik*, *beste edozeinek*.

Juntagailuak direla eta

Etxe eta kalean esan baino, hobe *etxean eta kalean*. *Edotala* bikoteari dagokionez, *edo* beti da posible. Bereiztekotan, *ala* galderetarako.

Ekartzea merezi du/*ekartzeak merezi du

Absolutiboa hobesten da: *ez du merezi hori egitea*. *Ez du merezi horregatik haserretzea*.

-(e)z gero/ezkero

Kasu guztietan *(e)z gero*. Baina ordukin eta denbora-posposizioetan, *ezkero* ere ontzat. *Honezkero*, *horrezkero* eta *harrezkero*, literatur tradizioan hala idatzi direnez, ondo. Beraz, *zortziez gero/zortziak ezkero*. *Atzoz gero/atzoz ezkero*.

Baldintzaren ondorioan ...ko + lehenaldia ere ondo

Ikusi izan bagenu, *esango geniokeen*, *edo esango genion*. *Jakin izan banu*, *etorriko nintzatekeen*, *edo etorriko nintzen*.

Berri/beste

**Tanto berri bat/beste tanto bat*. **Bonba berri batek egin du eztanda/beste bonba batek egin du eztanda*.

Honezkero/dagoeneko

Honezkerok zalantza, ustea adierazten ditu: *honezkero mendi tontorrean izango da*. *Dagoenekok* ziurtasuna eta harridura: *dagoeneko hemen!*.

Iraun, balio/kosta, luzatu, neurtu, pisatu...

-*Iraun*. *Beti singularra*; *ez du pluraleko komunztadurarik behar*: *hamar ordu iraun du bizirik*.

-*Balio*. *Lau milioi balio du/ditu*. *Biak ondo*, singularra hobesten den arren.

-*Kosta*. *Zer nori*: *3 milioi kosta zait*.

-*Luzatu*. *Bost metro luzatu du katea*.

-*Neurtu*. *Ze neurri du dena delakoak?* *Ze neurri du angelu horrek?* *Zein da angelu horren neurria?* *Hiru adibide horietan bezala erabili beharko litzateke*, baina *zenbat neurtzen du* inpersonala baztertzeko beste "argudiorik" ez omen dago.

-*Pisatu*. *Zenbat pisatzen du?* Kasu honetan egitura zuzena. *Erantzunean*, singularra edo plurala, baina singularra gomen-dutzen da.

Merketu/garestitu, erosi/saldu

Zenbat garestitu da? -*Okela bost libera garestitu da*. *Zenbat merketu da?* -*Patata bi pezeta merketu da*. *Zenbatean erosi du?* *Zenbatean saldu du?*

Zertan/beharrik

Ez daukazu negar egin beharrik. *Ez daukazu zertan negar egin*. *Bata ala bestea*, baina *zertan eta beharrik* biak esaldi berean, ez: **ez daukazu zertan negar egin beharrik*.

... eta gero

Eta gero, *aurretik*, partizipio burutua behar du, ez izenik: *nekatu eta gero*. **Hitzaldia eta gero* edo **zinea eta gero* ez dira zuzenak. *Hitzaldiaren*, *pelikulare* *ondoren* edo *beharko lukete*.

Dela medio

Dela tartekatutako beharra dago: **arduragabekeria medio/arduragabekeria dela medio*.

Hobeto (hobeki) esan

Hobeto esan, *hobeto esanda*. *Ez *hobe esanda*.

(e)taz/ez

Instrumentala -ez, izenordain eta erakusleen kasuan izan ezik: *nitaz*, *zutaz*, *honetaz*... Baina: *esandako kontuez* hitz egin, *galdera* *itsusiez* eraso...

-tazko

Zinezkoa, *egiazkoa*... baina *benetakoa*, *txantxetakoa*...

Joseba Urkia
IZOko itzultzailea

Zomorroz

Horrekin gozatzeko gaztegi nintzela irakurri nuen Gregorio Samsa, goiz batean, lo ez lasaiegiaren ondoren, bere ohean esnatu zela zomorro nazkagarri bihurturik. Harritu egin nintzen. Hori ulertzeko klabeak erakutsiko zizkidan irakaslerik ez eta bizitza izan dut irakasle; hamar urte beranduago, liburu bat ireki eta protagonista, esnatzen denean, zomorro, plastiko puska, adreilu edo *ficus* —alde edo molde— bihurtu ez bada, itxi egiten dut segituan, badakidala ez zaidala sinisgarria gertatuko. Kafkak, burokraziak eragiten dituen kalteak erakutsi ez ezik, zomorro bihurturiko pertsonaren irudi sinbolikoa ere eman zigun oparian. Funtzionariei egotzi ohi zaien alperkeria edo parasitismoaren irudi izan litekeena, baina hori eta areago ere badena, haruntzago doana, gutxienez erabateko alienazioaren sinboloa izateraino. Burokrazia, beste esklerosi klase batzuk bezala, gizarteak bere berea duen gaitza baita, bere garapenari atxikiriko huntza, alienazio orokorraren beste alderdi bat gehiago. Gizarteak, mendetik mendera, gero eta handiagoak dira, kontrolagaitzagoak, antolagaitzagoak eta, begiratzen den ikuspuntua

Administrazioak eta euskarak, berez, bikote xelebrea osatzen badute, administrazioa eta argitasuna elkarren ukatzaile, ezkontezinak dira

edozein izaki, nahasia-goak. Hein berean, ur zalapartatsu horiek gain ez egiteko asmatzen diren kontrol sistemak ere —hiperburokratizazioa barne— gero eta gaitzagoak eta alienanteagoak dira. Pertsona ororen paradoxa; gizartea du jokaleku, du behar, du nahi, eta gizarte horrek berak bihurtzenagotzen du zomorro.

Hizkuntzarik gabe ez dago administrazioarik, ordea. Hizkuntzak, buztin beratua bailitzan, jasotzen du beste ezer baino hobeki menderatzaileen filosofiak eta ideiak, piurak eta tankerak, azpijokuak eta ankerkeriak estaltzeko eufemismoak. Erasota gera dadin. Euskal hizkuntzak ez haatik. "Eneko Aritzak, Etxarri ondoko harizti hartan ezkutu gainean Errege izendatu omen zutenean halakoa eta bestelakoa egin izan balu...". Maiz entzun dugu. Baina, botere politikoa izanda ere, ez zuen gure gustura egin. Arrazoi historiko, soziolinguistiko eta kulturalak ez zituen falta izango.

1570 urte inguruan beste Errege nafar batek eman zion Leizarragari Biblia itzultzeko agindua. Orduan arrazoi historikoak, soziolinguistikoak eta kulturalak euskararen aldekoak bide ziren, baina, euskara ere presto zegoenean Europako beste herri askok bere hizkuntzari buruz korrituko zituzten bideak ibiltzeko, orduan arrazoi politikoa falta, Euskal Herriek sekula izan duten erresuma bakarra laster iraungiko zen itzala baizik ez zelako. Harrezkero inportantzia txikiko paper zahar bakan batzuen arrastoari

jarraitu behar zaio euskararen administrazio-erabilera bazterrekoaren berri eduki nahi bada. Euskal motorrak gasolina-ttantzazko arraia arin bat baizik ez du utzi administrazio hizkeraren errepidean. Testu zaharrak, oraindik ere, ttantaka ixurtzeak —XVI. mendeko espioi batek idatziriko hogeita karta orain bi urte argitaratuak, adibidez—, zenbat zabarkeria, utzikeria eta maltzurkeria —zenbat ezjakin, inkisidore, zenbat su— gordetzen den euskal testu zaharren gorabeheretan pentsarazi beharko zigun, gehienez ere; euskara, historiaren ikuspegitik, erudito eta filologoen parabisua da, ez diruaren ohiko abotsa.

Noiz eta orain, XX. mendearen bukaeran, gertatu da sintesi miragarria. Administrazioa euskaraz. Administrazioa euskara argiaren bidetik. Hanka ezkerrekin indar gehitxuau eitten dauen batzuen kontua baino gehiagokoa da asmoa, zan oparo bat topau dauen kaparrak baino zenbait gehiago dira horretan ari direnak, eta ez naiz ni izango asmoaren zilegi, zuzenbidezko eta ederra ukatuko duena. Baina administrazioak eta euskarak, berez, bikote xelebrea osatzen badute, administrazioa eta argitasuna elkarren ukatzaile, ezkontezinak dira, administrazioa delarik pertsonen arteko harremanetan argitik eta klarutik egon daitekeen apur huraxe lausotzeko, maskaratzeko eta aldrebesteko erabili ohi izan den prozeduretako bat. Ikusiko dugu zertan bukatzen den ezkontza. Bitartean osasuna opa diezaiegun senar-emazte berriei. Gregorio Samsa —Goio, honez gero— berriro ere, goiz batean, lo ez lasaiegiaren ondoren, bere ohean esnatu dadin zomorro nazkagarri bihurturik. Euskal zomorro.

Jon Alonso
Itzultzailea

Oh.: Jon Alonsok Gabriel Aresti, Julene Azpitia eta Mikel Zarate sariak irabazi ditu.

Metaforak itzulpenean (II)

Sorburu-hizkuntzako (SH) metaforaren irudiaren ordeztu xede-hizkuntzan (XH) beste irudi bat, hizkuntza horretan lehendik dagoen irudia edo berria, emateko aukera ere baduela itzultzaileak esan genuen aurrekoan. Baina horretarako, xede-hizkuntza ondo ezagutzeaz aparte, irudimena, etorria eta ausardi puntu bat behar duela; hizkuntzen autonomiaz jabeturik eta hizkuntzek dituzten baliabideak lotsarik edo konplexurik gabe erabiltzeko prest egon behar duela.

Gizarteak sortutako eta erabilitako oro jasoko du hizkuntzak eta, horrela, gauza berriari izen berria ipintzen zaio, eta ideia berriari ere bere adierazmodua zor zaio. Gauza hori nork sortu edo ideia hori norena izan, hark jarriko dio izena edo aukeratuko du adierazmodua, bere hizkuntzan gehienetan. Eta jakina, bada, gero itzultzaileari sarritan egokituko zaio berea ez den hizkuntzako adierazmodu horiek ere —maiz irudibidezko adierazmoduak— eman beharra. Nagusiki lau bide ditu horretarako:

Lehenengoa. Gertatu ohi da, batzuetan behintzat, irudia garbi-garbia izateaz gain euskaraz ere lehendik erabilia izatea. Horrelakoetan itzulpena **hitzez hitzekoa** izaten da. Bi hizkuntzen artean ez ezik, gehiagoren artean ere jazo ohi dena da. Adibidez:

<i>el pan de cada día</i>	<i>eguneroko ogia</i>	<i>le pain de chaque jour</i>
<i>puerta del cielo</i>	<i>zeruko atea</i>	<i>port du ciel</i>

Bigarrena. SHko irudi argiko adierazmodu asko, bai zahar eta bai berri, falta ditu euskarak, baina **kalko** bidez, zuzenean, leun eta erraz, hartzen ditu. Adibidez:

<i>red de alcantarillado</i>	<i>estolderi sarea</i>
<i>observatorio económico</i>	<i>ekonomi behagunea</i>

Badira, hala ere, horren ezti sartzen ez diren **kalkoak**, nahiz eta onartu ditugun, horretara jarriak gaude eta. Horrelakoak dira gure ustez, besteak beste:

<i>agotarse las entradas</i>	<i>sarrerak agortu (amaitu, ahituren ordeztu)</i>
<i>juego subterráneo</i>	<i>lurpeko jokua (azpijokua, joku maltzuraren ordeztu)</i>

Gogorragoak ere baditugu, baina txantxa-bide dira:

<i>cementerio de coches</i>	<i>ibilgailuen kanposantua</i>
<i>fuga de cerebros</i>	<i>garunen ihesa</i>
<i>grueso del pelotón</i>	<i>taldeko lodia</i>
<i>tribuna norte (futbol zelaikoa)</i>	<i>ipar mintzatokia</i>

Hirugarrena. Mailegura joko dugu "gidoiak horrelakorik eskatuz gero". Irudia iluna bada, aztertu arren modu egokiagorik aurkitzen ez delako batzuetan, edo errazera jotzeko ohitura ere badugula eta beste batzuetan, maileguaz baliatzen ere ohituta gaude:

<i>escenario macroeconómico</i>	<i>eskenatoki makroekonomiko</i>
<i>flotación de la moneda</i>	<i>monetaren flotazio</i>

Laugarrena. Beste ikusmoduetatik jota. Euskaraz irudi bidez adierazten ditugun zenbait ideia gaztelaniaz eman behar ditugunean, gaztelaniari eta edozein hizkuntzari zor zaion begirunez jokatzeko dugu: *hausnarketaren* ordaina *reflexión*, *buru-belarrirena en cuerpo y alma*, *karramarrorena dragadora* eta *txapelketarena campeonato* izango da. Saiatzen gara gaztelaniaz behar den bezala ematen, eta ez beti "etxeko jantziak Donostiara joateko arruntegiak direlako", baizik eta hizkuntzaren autonomiaz jabetuta gaudelako.

Euskaratzerakoan ere begirune bera zor diogu euskarari. Mila zio eraginda errazkeriari jotzen ondo dakigu. Baita SHko testua bete-betean zein eman ez bildurak, bere hartako forman, tiritik aldatu gabe, itzultzen ere. Zenbaitetan sakralizatu egin ditugu SHko adierazmoduak ere, eta zenbat eta ilunagoak izan orduan eta sakratuago bihurtzen ditugu... geuk.

Esan nahi duguna zera da: SHko adierazirudiak ordainik izanez gero XHn, erabiltzeko dira. Batzuk ezagunak izango dira eta beste asko hiztegi handietan, hautsa tapaki, lo ederrean egongo dira, baina esnarazi eta abian jar ditzakegu. Euskaraz sortzen ari garenean *adarra jo* dena, alegia, gaztelaniatik ez dugula zertan itzuli *ilea hartu*.

Lehen aipatu ditugun kalko leun horiek ere, egokiak eta bedekazio osokoak izan arren, bestela eman ditzakegu, ez beti kontra egin beharrekoak garelako; esan dugunez, hizkuntzen autonomiaz jantziak garelako baino.

Irudimena duenak ez diezaola egin uko, sor ditzala metaforak. Eta irudimen kaxkarragoa dugunok izan diezaiozun errespetu euskaraz sortutako metafora argi eta on horri, baita garbi-garbia ez den horri ere. Hasiera batean arraro samarra iruditzen zaigula?, badakigu gauza bera gertatzen zaiela beste hizkuntzetan ere. Gogora dezagun zenbatetan ibili garen gaztelaniazko irudibidezko zera horietakoren bat itzuli behar izan dugunean "zer arrao ote da hau?"eginaz (*tarima flotante* eta *contratos blindados* eta *economía sumergida* eta...).

Konfiantza piskat geure buruarengan, adi begi-belarriak txakur txikiak bezala, behin baino gehiagotan entzungo dugu eta geure kasa ere aurrera egiteko bidea seinalatzen digun esamolde ederrik. Gaztelaniaz *zarata sartu* egiten bada, *txistua ikutu*, arratsaldeko *bostak eman* eta euskaraz, berriz, *zarata atera*, *txistua jo*, arratsaldeko *bostak ere jo*, eta *min hartu* e.a., gero ere horrela joka dezakegu. *Txupando rueda*, gurpila zupatu edo inoren ipurtusainean ibili beharrik izango dugu; baina Ormaiztegiko txakurrarena eginaz, geuk ere aurrea hartu beharko dugu, bada, behin edo behin, hutsak huts.

Kaxildo Alkorta
Miren Mateo

HAEko Itzulpen Zerbitzu Ofizialeko zuzentzaileak

Euskaltzaindiari so

Euskararen geroa, bistan da, oraingo euskaldunon esku dago. Etorkizun hori eskueran eta tirabidean dugunez, gogoeta labur bat ekarri nahi dut plazara, norbaitek aintzakotzat hartu nahi balu ere.

Ohar bat, hasteko: Euskaltzaindiaren aldeko nauzue ni; baina aldekoa ezta, nahitaez, menpeko.

Bere baitan auzi nagusi bat erabaki beharrean ikusten dut Euskaltzaindia. Alegia, zer egin behar ote du gerora begira: *Jarrai*, besterik gabe, ala *Ekin eta jarrai*, bere ikurritzak dioen bezala?

Euskaltzaindiari dagokio euskararen untzia gidatzea. Ongi deritzot. Baina, arraunlarietako naizenez, ez deritzot ongi noraezean bezala ibiltzeari, euskara biziaren kaltean. Kapitain itsua da gramatika; baina, halere, bera daukagu nagusi. Diruaz esan ohi dena egoki datorkio gramatikari ere: *Morroi ona da, baina nagusi txarra*.

Badakit ezinbestekoa dugula euskararen gramatika aztertu, jorratu eta hartaz baliatzea; baina larria deritzot aspaldi luze honetan eman zaion garrantziari. Badirudi, adibidez, *geniezaz-kizueketen* eta gisako aditzak ikasi gabeak ez dakiela euskaraz... nahiz eta erdaraz nekez hitz egiten duen euskaldun peto-petoea izan! Eta alderantziz; *euskañolez* mintzo den filologo askotxo baitabil gure artean. (Erdaraz pentsatutako euskarari deitzen diot *euskañola*; sasi-euskara eta euskara gordinaren amari, alegia).

Idien aurretik ala guriaren atzetik joan behar du Euskaltzaindiak? Bide-erakusle ala kontu-hartzaile? Eta atzetik joatea erabakiko balu, zein izango genuke gidari hizkuntz gaietan? Nor bere kasa? Bakoitza bere aldetik? Nork uztartuko lituzke idiak? Nork batuko luke orga? Ba ote da halako itzainik, ideologia kontrajarrien arteko amildegia gaintutuko lukeenik? Ba ote da halako akuilatzaile, Gasteiz, Iruñea eta Akitaniako gobernuei onez onean eta denei norabide berean eragingo liekeenik? Ez, noski.

Ez, ez da halakorik, Euskaltzaindia besterik; izan ere, Euskaltzaindiaren itzala ezinbestekoa baita horretarako.

Euskaltzaindiak bikain jokatu du orain arte: ongi mereziak ditu, beraz, ospea eta itzala. Euskaltzaindia gogotik ari da lanean gaur egun ere: horra, adibidez, Gramatika batzordekoen ihar-dun txalogarria. Hortaz, nik ez diot eskatzen *gehiago* egiteko; baizik eta *besterik ere* egiteko. Hitz batean esateko, hauxe eskatzen diot Euskaltzaindiari: euskal estiloaren araberako komunikazioa ziurtatzeko bideak aztertu eta finkatzeko. Alegia, euskara egokia hartzeko eredutzat.

Hizkuntza gauza bizia da; eta ezinbestekoa zaigu ahozko euskarak dituen bizigarriak aztertu, azaldu eta erabiltzea, baldin eta euskarak bizitasunik izango badu komunikabide, eskola eta

abarretan. Bizitasuna galtzen duenean, hizkuntza galdu egiten da. Hil aurretik, ordea, agerian izaten ditu gaixotasunaren ezaugarriak; ahulezia batez ere.

Zertan ezagun du euskarak —euskara batuak— osasun eta osotasun gabezia? Hona hemen ezaugarrietako batzuk; hona hemen, txanda librean, sindromea adinako zantzu- edo sintoma-multzoa: erabilpen urria, inkomunikazioa, euskalkiak baztertzea, gaztelarekiko morrontza, kultur ikuspegi aristokratikoa, euskal estiloa gutxiestea... Bada hor, beraz, kezkatzeko ez ezik larritzeko ere adina zio.

Gainera, behinola ez bezalako behar gorria sumatzen dut gaur egun; izan ere, eta orduan ez bezala, ahozkoasuna nagusitzen ari baita, berriro ere, munduko lurralderik aurreratuenetan.

Irrati, telebista eta abarren eraginez, hizkuntzaz baliatzeko era berri bat nagusitu da komunikazioan: erdi ahozkoasuna. Zer da, baina, erdi ahozkoasuna? Ba, entzuleentzat idatzitako hizkuntza: idatzi, ahoz aldarrikatu eta belarriz entzutekoa, alegia. Horixe egiten dute irrati-telebistako kazetari eta esatariak, hizlariak, irakasleak eta abarrek. Eta horixe bera egiten dugu, gero eta gehiago, gainerako hiztun eskolatuok: buruz idatzi ahalean, buruan idatzita dakusaguna ahoskatu. Baita bertsolari gazte askok ere, Pello Esnalek jakinarazi zidanez.

Zorionez, ordea, euskarak abantaila izugarria dauka erdi ahozkoasunak jotzen digun erronka horri aurre egiteko: ahozko tradizio oso aberatsa; ahozkoasunean badugu erdi ahozkoasun horretara egokitzeko giltza. Eta zer-nolako giltza —urrezkoa!— ahozko euskarak damaiguna! (Bidenabar, euskalkiak eta batua egokiro uztartuko genituzke. Badakizue: *Beharra, eragile on*). Ez ahaztu, bestalde, euskal prosa heldu gabe egoteak zenbat behaztopa eragin dizkigun hizkuntza idatziaren agintaldian.

Zoritarrez, ordea, aski ezezagunak zaizkigu ahozko euskarak mende mende landu dituen komunikaziorako teknikak eta baliapideak: Euskaltzaindiak ez ditu aztertu, eta gure unibertsitateetako jakitunek ere ez. Zoritarrez.

Zorionez, ez da beranduegi.

Egia da Euskaltzaindiarekin zorretan gaudela. Baina alderantzizkoa ere egia da: Euskaltzaindia zorretan dago gurekin, euskalgintzan dihardugun chunka eta alehunka lagunon eguneroko ahaleginekin.

Ez da, ordea, zorrak aipatzeko garaia; baizik eta etorkizuna geureganatu asmoz elkarrekin lan egiteko garaia. Ikasle, irakasle, kazetari, aktore, itzultzaile eta abar luzea gaude Euskaltzaindiari begira —behinolako neskamea etxekoandarearen eskuei begira bezala—. Hizkuntzari dagokionez, lanerako tresna egokiak behar ditugu, eta Euskaltzaindiaren esku dago lanabes horien egokitasuna erabakitzea.

Ekin eta jarrai; laguntzeko ere prest gaude eta!

Joxe Ramon Zubimendi
Idazlea

Oh.: artikulua hau Euskaltzaindiaren III. Herri-literatura Jardunaldietan (Oñartzun, 1994ko abenduak 30) Joxe Ramon Zubimendik irakurri zuen txostenaren zati da.

Kargu publikoetan daudenak euskaldunak izateko eskubidea ba al dute euskal herritarrek?

Joseba Egibar
EAJko bozeramailea

Bi dira lehentasunak euskararen erabilera normalizatzeko: euskaraz jakitea eta, batez ere, euskara erabiltzea. Politikook, kargu publikook, kulturean, kirolatan eta, oro har, jendaurrean iharduten dugunok, iritzi-emaile garen aldetik, konpromezu benetakoa hartu behar dugu euskaraz aritzeko. Izan ere, horrela eginez gero, konpondu egingo da, nolabait behintzat, gaur egun euskaraz parratzen duen egoera tamalgarria.

Horren adibide, orain dela gutxi Kataluniako politiko batzuek kontatzen zigutena: "Pentsatu ere ez duzue egingo, alegia, nolako garrantzia duen katalanaren normalizazioari eta erabilerari begira Txiki Begiristain (Bartzelonako jokalaria, euskalduna eta Katalunian bizi dena) Kataluniako telebistan katalanera hutsezko kirol-programa baten aurkezlea izatea. Parlamentuan aho batez onartutako edozein lege edo arauk baino balio eta eragin praktiko handiagoa du horrek".

Ramón Jauregui
PSE-EEko idazkari nagusia

Euskaldunok badugu eskubidea administrazioaren zerbitzua euskaraz izateko, baina horrek ez du esan nahi kargu publiko guztiek ezinbestez euskaldunak izan behar dutenik.

Carlos Iturgaiz
Euskal Autonomi Elkarte
PPko idazkari nagusia

Herritarrek euskaraz nahiz gaztelaniaz hitz egiteko eskubidea dute, eta agintari publikoek hizkuntza aukeratzekoa. Agintari publiko batek euskaraz ez jakiteak ez du berez zertan ekarri herritarrek hizkuntza

hori erabiltzeko defentsarik gabe geratzea. Mekanismoaren bat sortu behar da agintari horren sailean euskaldunekin euskaraz egin ahal izateko.

Jon Idigoras
Herri Batasuna

Hautatu edo ordezkari politiko euskaldunak izatea euskaldunon eskubidea baino zerbait gehiago da: Euskal Herriko indar politikoen betebeharra. Hautatu hauek, euskaldunak izateaz gain, euskara

erabili egin behar dute lana garatzerakoan; azken batean, euskalduna izanik euskara ez erabiltzea erdalduna izatea baita praktikan. Maiatzean hauteskundeak ditugu; guk, orain arte bezala, ahalegin berezia egingo dugu hautagai euskaldunak aurkezteko. Ez dugu uste, tamalez, Paktoko alderdiek ahalegin hori egingo dutenik. Irakurlea izan dadila lekuko.

Carlos Garaikoetxea
EAKo lehendakaria

Euskal herritarrentzat kargu publikoetan gaudenok euskaldunak izateak eskubidea ezezik, baldintza ere

izan beharko luke kasurik gehienetan. Gizarte elebiduna lortuko badugu, neurriak hartu behar dira herritar guztiak euskaraz bizi ahal izan daitezen. Euskararen bitartez gizarte integratuagoa lortu nahi badugu... nola eskuratu hori guztia kargu publikorik eta euskal herritar euskaldunak gabe?

Kontua ez da euskal herritarrek guri eskatzea kasu askotan beraiei eskatutakoa, abertzaleok eta, hortaz, euskaltzale konpromezua dugunok koherentzia osoz jokatzeko baizik.

Javier Madrazo
IU-EBko idazkari nagusia

Bai. Hala eta guztiz ere, ez ditugu inondik inora ahaztu behar herritar erdaldunen eskubideak. Gure helburua benetako elebitasuna lortzea da, eta horren asmotan uste

dugu elkarrekin egin behar dugula aurrera, adostasunaren eta integrazioaren bidetik.

Pablo A. Mosquera
UAko idazkari nagusia

Euskal herritarrek badute eskubiderik Euskal Autonomi Elkarteko administrazio publikoekiko harremanetan euskara erabiltzeko. Horixe dio egungo legeak. Halere, horrek ez du esan nahi administrazioa langile guztiek zein kargu publikoetan dauden guztiek euskaraz jakin behar dutenik. Elebitasuna helburua izan daiteke, baina inolaz ere ez betebeharra.

Paulo Agirrebaltzategi
EKBko lehendakaria

Duela bost urte argitaratu zuen EKBk *Euskaldunen hizkuntz eskubideak* gidaliburua. Bertan idatzitako hitzaurreko testu bat ekarri besterik ez dut egingo: "Badituzu eskubideak euskara zure hizkuntzari buruz, zure eskubideak: horietako asko legeetan daudenak; batzuk legeztatuak, lege ezagutu eta babestuak; beste batzuk oraingo legeetan aitortugabeak edota ukatuak. Denak zeure eskubideak dituzu. Eskubideak ezagutu, bete eta betearazi egin behar, ordea". "... Une bakoitzeko legeko zuzenbideak ez ditu inoiz eskubideak agortzen; horregatik legeetan ez dauden eskubideak ezagutu, bete eta betearazi behar ditugu, eta horretarako eragozpenak badaude, eskubideok legeko aitortpena eta babesa eduki dezaten ahalegindu".

Luis Alberto Aranberri "Amatiño"
ETBko zuzendari ohia

Euskara zein gaztelania hizkuntza ofizialak direnez gero, herritarrek administrazio elebiduna izateko eskubide osoa dute. Horrek praktikan honako hau esan nahi du: edozein herritarrek aukera duela berak nahiago duen hizkuntzan erantzunak jasotzeko. Eskubide hori herritarrena da, eta erantzuteko beharra administrazioarena. Hala ere, administrazioaren derrigorrezko erantzukizun hori behin betiko funtzionarioei dagokie eta ez behin behineko kargu publikoei, azken hauek hizkuntza-baldintzarik gabeko hauteskunde onorioz aukeratzen edo izendatzen baitira.

José María Arrate
Athletic-eko presidentea

Funtzionarioak kargu publikotzat hartzen baditugu, euskal herritarrek badute eskubide hori. Gure autonomi elkartearen euskara hizkuntza ofiziala da, eta beraz, administrazio publikoekiko harremanetan euskaraz zein erdaraz aritu daitezke herritarrek. Baina hauteskundeetan hautagai guztiak, derrigorrez, euskaldunak izateari guztiz ezinezko deritzot gaur egun; dena dela, bideak jarri beharko genituzke etorkizunean hori lortzeko.

Alberto Ayala
*El Correo*ko kazetaria

Herritarrek eskubide osoa dute, baina eskubide horrek bat etorri behar du kargu publikoek euskara ikasteko duten nahiarekin, eta baita ikasteko denbora izateko eskubidearekin ere. Edonola ere, herritarrek beti izaten du aukera kargu publiko bat ala bestea hautatzeko; hala, euskalduna izatea nahi badu, euskaldunak dituen hautagai-zerrenda aukera dezake, eta horrek ez badio axola, baditu beste zerrenda batzuk.

Fernando Buesa
Eusko Jaurlaritzako
Hezkuntzako sailburu ohia

Nire ustez Euskal Autonomi Elkarteko herritarrek ez dute eskubide hori; euskaldunek administrazioaren zerbitzuak euskaraz jasotzeko eskubidea dute, bai; baina horrek ez du esan nahi administrazioa langile guztiek, are gutxiago kargu publiko guztiek, euskaraz jakin behar dutenik.

José María Calleja
Euskal Telebistako
kazetaria

Gaur egun kargu politiko guztiak euskaraz egitea oso zaila iruditzen zait: alderdi abertzaleetan ere denak ez dira euskaldunak. Dena dela, euskal herritarrek badute eskubidea Euskal Autonomi Elkartearen aurkezten diren hautagaiek euskararen aurkako jarrera ez agertzeko; hau da, euskaraz ez badakite ere, euskararen aldeko apostua egin behar dute, euskara hizkuntza ofiziala delako, eta gero eta jende gehiagok erabiltzen duelako.

José Elorrieta
ELAko idazkari nagusia

Nire ustez, gaur egun ez dira beharrek baldintzak betetzen kargu publiko guztiei euskal hiztun izateko eskatu ahal izateko, zenbait kargutan hori ezinbestekotzat jotzen badut ere. Uste dut, hala ere, oraingo haurrak eta gazteak euskalduntzearen ondorioz, hemendik urte batzuetara euskarak derrigorrezko baldintza izan beharko duela edozein kargu publikotarako.

Jonan Fernández
Elkarri giza
mugimenduaren
bozeramailea

Euskaldunok euskaraz iharduteko eskubide osoa daukagu politiko edo kargu publikoengana jotzen dugunean; zalantzarik ez dago horretaz. Dena dela, administrazio guztien arteko koordinazio handiagoa behar da; hau da, udalek, foru-aldundiek eta Gobernuak irizpide argiak izan behar dituzte eta hizkuntza-politika seriotasun handiz gauzatu.

Mari Karmen Garmendia
Eusko Jaurlaritzako
Kulturako
sailburua

Euskal herritarrek eskubidea ezezik erabakitze ahalmena ere badute hautagaien zerrendetan euskaldunak agertzen dituzten alderdiak aukeratzeko. Ikuspegi soziolinguistikotik, kargu publikoen hizkuntza-jokabidea garrantzi handikoa da euskararen prestigioa gizartearen areagotu dadin.

Santiago González
El Correoko kazetaria

Euskal herritar guztiek eskubide osoa dute administrazioarekiko harremanetan EAEko bi hizkuntza ofizialekin edozein erabiltzeko. Horrek esan nahi du euskara aukeratzekotan, administrazioak euskaraz erantzun behar duela. Nolanahi ere, eskubide hori azken muturreraino eramateak ekarriko luke funtzionarioek eta kargu publiko guztiek euskaldunak izatea, eta ni ez nintzateke ausartuko honenbeste esatera. Beraz, nire ustez ez da beharrezkoa udaletan, foru-aldundietan eta Eusko Jaurlaritzan lan egiten duten pertsona guztiak euskaldunak izatea. Egon behar dute, aldiz, euskaraz zerbitzua eman dezaketen funtzionario gaituek, maila guztietan, batez ere herritarrekin harreman zuzena dagoen tokietan.

Emilio Guevara
EAJko legebiltzarkide ohia

Nik uste dut eskubide hori ez dela bizitzeko edo askatasuna izateko eskubideak bezalakoa; euskal herritarren gehiengoak markatu beharko ditu kargu publikoak izan behar dituzten ezaugarriak, azken batean, herritarrek beraiek aukeratu baitituzte kargu horiek. Dena dela, nire iritziz euskalduna izatea ezin izan daiteke derrigorrezko baldintza kargu publikoak betetzeko. Hortaz, ni ez nintzateke ados egongo kargu publikoak euskaldunak izatera behartzen duen arauarekin; hala ere, herritar gehienek horrela eskatuz gero, onartu egingo nuke, jakina. Ordurarte ez deritzot bide horri ez egokia ezta bidezkoa ere.

Itziar Idiazabal
Euskal Herriko
Unibertsitateko irakaslea

Jakina baietz. Euskaldunak, gaur egun, kezkatuta daude euskararen normalizazioarekin, eta euren hizkuntza balioztatua eta normalizazio bidean dela ikusi nahi dute. Oinarrizko eskubideari begira

ez dut uste kargu publiko guztiek nahitaez euskaldunak izan behar dutenik; pentsatzen dut, ordea, euskaldunen eta euskaldun ez direnen heziketan euskarazko oinarrizko ezaguera batzuk eman behar direla, euskara indartu eta normalizatu beharreko hizkuntza delako; horren arabera, kargu publikoek beste batzuek bezala, euskaraz jakin edo euskararen aldeko jarrera izan beharko lukete gutxienik.

Xabier Kintana
Euskaltzaina

Bai, munduko edozein estatu elebidunetan bezalaxe. Euskal Herriko bizilagunok hemengo kargu publikoetan daudenei eta horietatik bizi direnei bertoko hizkuntza biak — espainola eta euskara, alegia — jakin dezaten eskatzeko eskubide osoa

dugu. Arrazoi bi dira, nagusiki, horretarako: bata, hemengo herritar guztiak nor bere hizkuntzan diskriminaziorik gabe trata gaitzaten, eta bestea, guztion zergetatik kobratzen duten dirutzak moralki horretara behartzen dituelako.

Gregorio Monreal
Eusko Ikaskuntzako
lehendakaria

Ez dut zuzenbide positiboa behar bezala ezagutzen; hortaz, ezin dut ziurtatu Eusko Autonomi Elkarteke herritarrak gai diren ala ez kargu publikoei euskaraz jakitea exijitzeko. Nolanahi ere, halako exijentzia bati oinarri juridikoa aurki dakiokela uste dut. Garbi dagoena honako hau da: herritarrek eskubide morala dutela horretarako.

Endrike Knör
Euskaltzaina

Ni ez naiz legelaria; hala ere, elebitasuna legez dago jasota, eta teorikoki gutxienez, herritarrak badu eskubidea edozein esparrutan euskaraz bizitzeko. Beste kontu bat da lege hori nola gauzatzen den praktikan; beraz, eskubide horrek, teorian, ez du mugarik; bai, ordea, praktikan. Ezinezkoa da pentsatzea bihar goizeko zortzietan gure hautagai guztiak euskaldunak izango direla; hori belaunaldi batean lortu beharko genuke. Edozein modutan ere, ez naiz muturreko joeren aldekoa; alde batetik, zenbait alderdik, beren ihardueran erdara nagusi izan arren, eskapatean denok euskaldunak izateko eskatzen dute; bestetik, beste alderdi batzuek kontua aipatu ere ez dute egiten. Azken finean, politikoak euskaldunak izatea komeniko litzateke, baina herriari gehien axola zaiona hau da: politikoa ona izatea.

Pello Salaburu
EHUKo Euskarazko
erretoreordea

Printzipioz denok dugu eskubidea hori eskatzeko, baina errealitatean gauzak konplikatuagoak dira. Hizkuntza kontuak eskubide bezala planteatzea arriskutsua da; beraz, hausnarketa hori alderdi politikoek egin beharko lukete, eta pentsatu beharko lukete hizkuntza-politika horrekin koordinazioa ezinbestekoa dela. Gero, horren bamean, jakina, badira kargu publiko batzuk —egunkarietan agertzen direnak eta nolabait ere islada handiagoa daukatena— eta nire ustez horiek euskaldunak izan beharko lukete; adibidez, Arartekoak euskalduna beharko luke izan. Herritar euskaldunak badu eskubidea Arartekoarekin harreman zuzenak euskaraz izateko, ez tarteko batekin, ez itzultzaile batekin. Orduan alderdi politikoek ongi pentsatu beharko lukete zertan ari diren, eta oso eroso dela funtzionarioei euskara eskatzea, eta kargu publikoei ez. Abiapuntu bezala, kargu publiko guztiei funtzionarioei eskatzen zaien euskara maila berbera exijitu beharko litzaieke.

Juan San Martin
Ararteko ohia

Euskal Autonomi Elkarteak bi hizkuntzak dira ofizialak. Beraz, herritarrak eskubidea du nahiz batean nahiz bestean galderak egiteko edo erantzunak jasotzeko. Ondorioz, bi hizkuntzak jakitea beharrezkoa da.

Euskoeuropa
Mees, L.
ELKAR/HAEE-IVAP
Donostia, 1994
132 or.

Liburuan bildutako artikuluei erreparatzen badiegu, berehala ikusiko dugu gaurkotasun eta bizitasun handiko gaiak hautatu dituela idazleak, oro har: ekologia, nazismoa, Maastricht, insumisioa... Dena dela, idatzi laburrak izanagatik ere, ez da egilea azal-urratze hutsean geratu: ikuspegia du sakona eta irizpidea jantzia.

Antolakuntza berria Eusko Jaurlaritzaren aro berrirako (ele bietan)
HAEE-IVAP
Gasteiz, 1994
85 or.

Eusko Jaurlaritzaren eta, oro har, administrazioaren antolakuntzan badira arazoak. Hona beraz, liburuaren asmoak: arazo horiei antzeman, antolakuntza berritzeko hartu beharreko neurriak azaldu, eta neurriok abian jartzeko jarrai daitezkeen bideak ezagutarazi.

Prozedura Administratiboko 30/1992 Legeari buruzko ihardunaldiak
HAEE-IVAP
Oñati, 1994
217 or.

1993ko abenduaren 14an, Bilbon, zuzenbide publikoaz euskaraz egindako lehen ihardunaldietako ponentziek eta komunikazioek osatzen dute liburu hau; liburu interesgarria, bate-tik, 30/1992 Legea gaurkotasun handiko gai juridikoa delako, eta, bestetik, zuzenbidearen arlotik bultzada ederra ematen zaiolako euskararen normalkuntzari.

Euskal Gramatika. Lehen urratsak - IV (juntagailuak)
Euskaltzaindia
Bilbao, 1994
237 or.

Perpaus bakunaz, euskal aditzaz eta lokailuez ihardun ondoren, juntagailuak ditu oraingoan aztergai Euskaltzaindiaren Gramatika batzordeak. Maila bereko perpausak elkartzeko erabiltzen diren juntagailuak mota askotakoak izan daitezke: emendiozkoak, hautakariak, aurkariak... eta horiek guztiak aurkituko dituzu, sakon ikertuta, liburu oparo honetan.

Bigarren hizkuntzaren irakaskuntza murgiltze-ereduan
Zabaleta, F.
Zubia editoriala/ Nafarroako Gobernua
Nafarroa, 1994
156 or.

Zertan da ikasleen eta irakasleen arteko komunikazioa, ikasgelako eta etxeko hizkuntzak desberdinak direnean? Zein eragin dute antolaketa, edukiek eta ikasle-kopuruak ikasgelako zer-nolakoetan? Iritsiko al dira inoiz ikasleak bigarren hizkuntza beren kabuz erabiltzera? Zabaleta doktoreak, galdera horiei erantzuteko, gertu-gertutik aztertu du zer gertatzen den euskararen murgilduriko ikasgela baten barruan eta kanpoan. Horra hor lanaren fruitua.

Ingurugiro kudeaketarako udal gida (ele bietan)
Hirigintza, Etxebizitza eta Ingurugiro Saila
Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia
Gasteiz, 1994
200 or.

Ingurugiroaren gaineko gaiak denon ahotan dabilta azken urteotan; hala, natura jasaten ari den erasoaren handia ikusita, herritarrek gogor ekin diote gaitza errotoik kentzen saiatzeari eta, horren asmotan, lanean hasi dira gehiegikeriari aurre egiteko eta ingurugiroa zaindu eta babesteko. Borroka horretan udalak izan ditugu gidari, besteak beste; horren lekuko dira liburu honetan bildutako ideiak, esperientziak eta gomendioak.

Direcció estratègica i gestió dels recursos humans a las administracions públiques catalanes
Obregon, I. R. Vilarta, J.M.
Escola d'Administració Pública de Catalunya
Bartzelona, 1994
100 or.

Administrazioan orain arte ezarritako egitura eta teknika asko eta asko ez dira gauza izan herritarren eskabideei eraginkortasunez eta kalitatez erantzuteko. Indarrean dagoen eredu burokratikoak ez da egokia; beraz, azken urte hauetan martxan jarri dira arlo pribatutik etorritako kudeaketa-bide berriak. Horrenbestez, esku artean duzun liburuan hainbat azalpen ematen dira administrazioaren iharduera eraberritzeko eta bertako langileen kudeaketa estrategikoa garatu eta hobetzeko.

Hitz gezidunak

Zabonak ustendiren tokia	Zezen zikiraturia	Ekono- mian adituak	Zabaldu Animalien harra- ratzea	Landare mota
Nagusikeria	Nahasketa	Bai		Kasik
Baizeta- tzeko		Etza- lekuak		
Urririk		Indioa		
				Tona
Jainko egiptiarra	Jasan			Tama- pataka
Amore eman	Islak			
		Masurioa	Artsenikoa	
		Lehe- nengoa	Europako biztanlea	
Arerio			Modua	
Anfibio mota			Ez eme	
		Ipar- lau		Kaltzio oxido
		Dago		
Iodoa	Abarnak			
Trakets	Fereku			
			Desira	
			Azkenekoa	
Joan den urtekoa	Bokal bikoitza	(Neol.) Albiste		
	Arazo	Zango atala		
			Sarrera	
			Alfabet- tzerako erakundea	
Utik!		Dardara		Bizkaiko herria
Odol xurgatzaile		499		
			Adi!	
			Röntgen	
Indarrez				Bokala

LUMA

Euskararen inguruko zenbait telefono

- AEK: 94/424 17 10
- Argia: 943/37 15 45
- EIZIE: 943/42 91 66
- EKB: 943/46 66 50
- Euskal Herrian Euskaraz: 943/27 82 69
- Euskal Irrati Telebista (EITB): 94/681 66 00
- Euskal Kulturen Erakundea: 07-33-59 93 25 25
- Euskaldunon Egunkaria: 943/37 15 45
- Euskaltzaindia: 94/415 81 55
- HABE: 943/42 91 20
- Helduen Euskalduntzerako Euskaltegia (HEI): 948/17 76 70-54
- Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundea (IVAP): 945/18 76 00
- Hizkuntza Politikarako Idazkaritza Nagusia: 945/18 81 10
- Ikas eta Ari (IKA): 945/28 29 22-44
- IRALE: 945/27 44 00
- Itzulpen Zerbitzu Ofiziala (IZO): 945/18 76 56. Fax: 945/18 76 03
- Kultura Saila: 945/18 94 64
- Nafarroako Hizkuntz Politikarako Zuzendaritza Nagusia: 948/10 71 84
- UZEI: 943/47 33 77

Galdetara - s o r t a

1 Hegoamerikako bi herrialdek, beren arteko mugan dagoen lurralde jakin bat dela eta, gatazka armatua izan dute duela gutxi. Zein dira herrialde horiek?

- A Kolonbia/Peru
- B Peru/Ekuador
- C Ekuador/Kolonbia
- D Peru/Txile

2 Ondoko eraikin hauetatik, zein ez da garai erromanikokoa?

- A Estibalitz Andamariaren Basilika
- B Leireko Monasterioa
- C Donostiako Artzain Onaren Katedrala
- D San Andresen Basilika (Armentia)

3 Zein pelikula izan da azken Goya sariaren irabazlea?

- A *Días contados*
- B *Canción de cuna*
- C *La pasión turca*
- D *La teta y la luna*

4 Euskal Herrian badira zenbait basiliza edo eliza Antiguako Andamari izena dutenak. Ondoko zein herritan ez dago horrelakorik?

- A Orduñan
- B Zumarragan
- C Ondarroan
- D Laguardian

5 Aurtengo urtarilean pistako eskiko munduko txapelketa zen egitekoa, eta lekua ere erabakita zegoen. Zein zen leku hori?

- A Grenoble

- B Sierra Nevada
- C Jaca
- D Innsbruck

6 Nola esaten zaio pertsona baten etorkizuna asmatzeari, pertsona hori jaiotzen denean astroek duten kokapenaren arabera egiten denean?

- A Astronomia
- B Astronautika
- C Astrometria
- D Astrologia

7 Zein da Harri eta Herri lanaren idazlea?

- A Gabriel Aresti
- B Blas de Otero
- C Bizenta Mogel
- D Axular

8 Zein da Katuaren Testamentua diskoaren egilea?

- A Sorotan Bele
- B La Polla Record
- C Tapia eta Leturia
- D Oskorri

9 Hurrengo herri hauetatik, zein ez dago Deba ibaiaren ibilbidean?

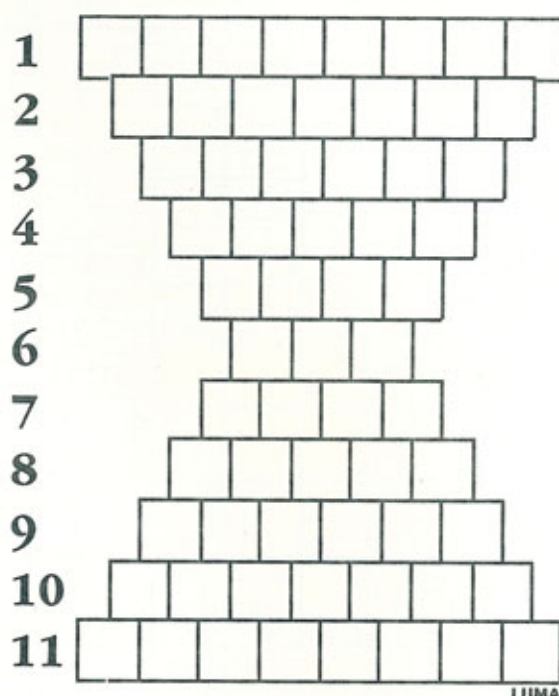
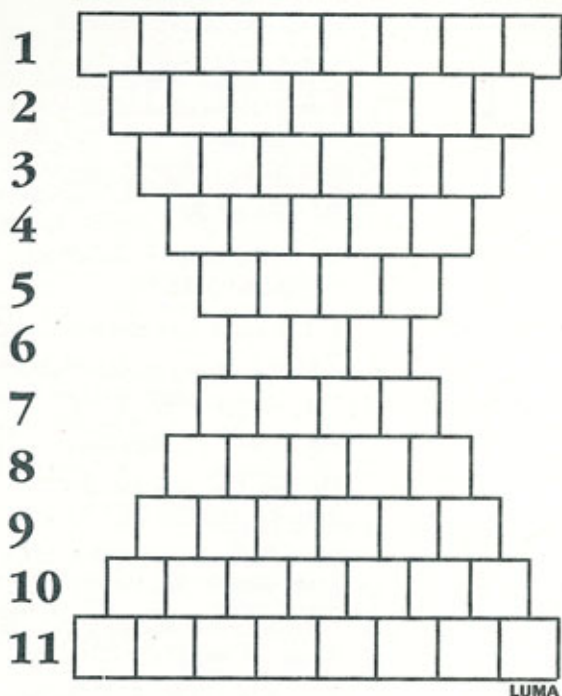
- A Arrasate
- B Oñati
- C Mendaro
- D Sorluze

10 Zein da argiaren abiadura?

- A 300.000 km/s
- B 300.000 m/s
- C 340 km/s
- D 340 m/s

G o i t i b e h e r a

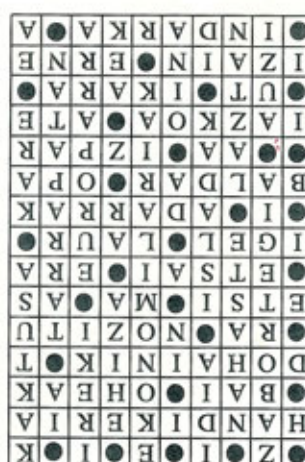
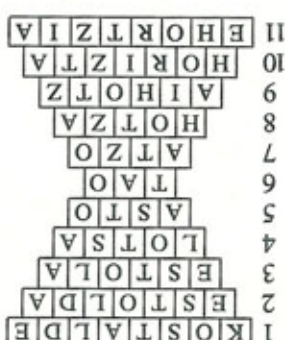
Aurkitu beharreko hitz bakoitza letra gehiago edo gutxiago duen aurreko edo ondorengo hitzaren anagrama da. Zer da anagrama bat? Hitz baten letra beste era batera ordenatu ondoren lorturiko hitza: naiz/zain/zina.

1. Itsasertz. 2. Ur zikinak jasotzen dituen lurpeko kanalea edo hodia. 3. Apaiz meza-emaileak janzten duen ehunezko zerrenda luzea. 4. Ahalgea. 5. Zamari mota. 6. Autoa aparkatzeko zerga. 7. Gaurkoaren aurreko egunean. 8. Temperatura baxua. 9. Inausteko lanabesa. 10. Horiska. 11. Lurperatua.

1. Harri hobia. 2. Anfibio mota. 3. Bizk., berria. 4. Barazki mota. 5. Itzulua. 6. Baieztatze. 7. Haran. 8. Aurpegiko ile. 9. Gorputzatal. 10. Eguerdiko otordu. 11. Baratzeko produktua.

S o l u z i o a k

Hitz geizidunak

Galdiera - sorta
08/0c/0A/0D/0B/0A/0D/0B/0A

etorkizuna
euskaraz dator

EUZKARAZ **IRAKURTZEA**
ETA **IDAZTEA**
GAUZA **ERRAZA** DA.

E U S K A R A

EZ DA
HAURREN KONTUA BAKARRIK

udalari euskaldunen markomunitatea

UEMA

Gipuzkoako Foru Aldundia
Kultura eta Turismo Departamentua

**Administrazioaren eta herritar
guztien arteko komunikazioa
errazteko egin dugu liburua**

**Egunean baino egunean
zerbitzu hobeak ematen
ahalegintzen garelako**

ESKABIDEA

(Eskabidea postaz edo faxez bidali: 943 78 20 00)

Hizkera argiaren bidetik

Izen-abizenak: _____ NAN: _____

Helbidea: _____ Zenbakia: _____

Posta-kodea: _____ Herria: _____

Ordaintzeko modua: **liburua jasotakoan**

IVAP

Argitalpen Zerbitzua
Unibertsitatea
20560 OÑATI (Gipuzkoa)

ADMINISTRAZIO IDAZKIAK

1 Demagun EUSTATEko zuzendaria zarela eta agur bat bidali nahi duzula. Hona datuok:

Nork: Miren Larrañaga Pérez de Gereñu
(EUSTATEko zuzendaria).
Nori: Fernando Arruti Azpiazu.
Zergatia: Fernando agurtu eta zorionak eman lortu
berri duen lanpostuagatik.
Toki-egunak: Vitoria-Gasteiz, 1995eko maiatzaren 16an.

A R I K E T A K

GRAMATIKA

② Alkateak gaurko eguna bete-betekoa dauka. Ordu erdiko tarterik ere ez lasai egoteko. Hara egitekoak (zenbakiz adierazitakoa idatziz jarri beharko duzu, Euskaltzaindiaren gomendioen arabera):

Adibidez:

- 08:30 **Zortzi t'erdietan** etxetik korrika irten duenez, udaletxean egindako kafe berria hartu, xuabe-xuabea.
- 09:10 kultura-batzordearen bilerarako gai-zerrenda berrikusi.
- 09:30 bilera. Bi ordukoa izango da.
- 11:45 kultur etxe berria zabaltzeko ekitaldia.
- 13:00 arkitektuarekin bazkaltzera (jatetxerik merkeenean, noski), bide batez 16:15 izango den bilera prestatzeko.
- 13:30 telefonoz etxera deitu, seme-alabek gaurkoan bazkaldu duten jakiteko.
- 18:10 udaltzainburuarekin hizketaldia, egunean barrena izan diren gorabeheren berri jasotzeko.
- 19:15 palan jokatzera, egunean eman nahi baina ematerik izan ez duen belarrondoko-sorta pilotari emateko.
- 20:30 kalean harrapatu duten berritsu guztiez aspertuta, etxera.
- 00:00 jiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii... jiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii...

③ Zertan... beharrik biak esaldi berean ikusi izan ditugu, baina ez da zuzena. Osa itzazu esaldiak, baina biak batera erabiltzerik ez dagoela gogoan izanda:

Adibidez:

Paperak eskuratzeko/Donostiara joan

- 1/ Paper horiek eskuratzeko ez duzu Donostiara joan beharrik.
- 2/ Paper horiek eskuratzeko ez duzu zertan Donostiara joan.

Azterketa gainditzeko/horrenbeste ikasi

- 1/.....
- 2/.....

Egun librea eskatzeko/zuzendariarengana jo

- 1/.....
- 2/.....

ARIKETAK

Ofizio bat idazteko/halako nekerik hartu

1/.....

2/.....

Huskeria hori konpontzeko/informatikoari deitu

1/.....

2/.....

4 Hurrengo esaldietan *dagoeneko* edo *honezkero* idatzi beharko duzu; zein behar duen, huraxe:

- Orain ordulaurden agindu dizut eskutitza idazteko eta, idatzita?
Azkarra zara, benetan.
- Hiru ordu igaro dira. Gasteizen izango da mezularia.
- Arratsaldeko laurak dira eta lanetik alde egiteko gertu?
- bukatuko zuen nik agindutakoa; ez zen hainbesteko lana ere.
- foru-aldundian egongo da, bost minutu baino ez baita behar hemendik hara.

5 Hurrengo testuan egitura oker batzuk aurkituko dituzu, letra lodiaz idatzitakoak. Zuzen itzazu, Euskaltzaindiak emandako gomendioen arabera:

Aspaldiko kontua da gauzak ahalik eta ondoen **egin asmoz** administrazioak kalitaterik onena eskaini nahi izatea. Ez du merezi **bi ordutako** diskurtsoa **egiteak** kontu hori argitzeko, **ez eta** denbora alferrik **emateak** ere.

Gertuko gai bati hel diezaiokegu, hizkuntzaren kalitateari, edo **hobe esanda**, gure hizkuntzaren kalitateari. Ez al dago euskara ulergarriagoa egiterik? Horretara **gonbidatzen dizugu**. Ez pentsatu hizkuntzalariak ezik gainerakoak ez direla arduratzen horrelako **kontuetaz**, behin eta berriz errepikatzen diren zalantza **horiez**.

Dagoeneko jakingo duzu denon ardura dela, erabiltzaile guztiona, **benetazko** ahalegintxoa egitea administrazioa hizkera erraza egiteko. Ahalegintxo **hori medio**, euskarak aurrera egingo du. Ahalegintxo **hori eta gero** denok izango gara irabazle. Hizkuntzak **itxoingo** dizu, baina, euskara ilun eta traketsarekin **jarraitu ezker**o, herritarren pazientziak ez **ditu** 1.000 urte iraungo.

S O L U Z I O A K

1

NIK, EUSTAT-EKO ZUZENDARIAK

Agur

egiten dizut, Fernando Arruti Azpiazu, eta zorionak ematen dizkizut lortu berri duzun lanpostuagatik.

Nik, Miren Larrañaga Pérez de Gereñuk, bide batez, nire onginahia adierazten dizut.

Vitoria-Gasteiz, 1995eko maiatzaren 16an.

3

Azterketa gainditzeko/horrenbeste ikasi

1/ Azterketa gainditzeko ez duzu horrenbeste ikasi beharrik.

2/ Azterketa gainditzeko ez duzu zertan horrenbeste ikasi.

Egun librea eskatzeko/zuzendariarengana jo

1/ Egun librea eskatzeko ez duzu zuzendariarengana jo beharrik.

2/ Egun librea eskatzeko ez duzu zertan zuzendariarengana jo.

Ofizio bat idazteko/halako nekerik hartu

1/ Ofizio bat idazteko ez duzu halako nekerik hartu beharrik.

2/ Ofizio bat idazteko ez duzu zertan halako nekerik hartu.

Huskeria hori konpontzeko/informatikoari deitu

1/ Huskeria hori konpontzeko ez duzu informatikoari deitu beharrik.

2/ Huskeria hori konpontzeko ez duzu zertan informatikoari deitu.

5

Aspaldiko kontua da gauzak ahalik eta ondoen egiteko asmoz/asmotan administrazioak kalitaterik onena eskaini nahi izatea. Ez du merezi **bi orduko** diskurtsoa egitea kontu hori argitzeko, ezta denbora alferrik ematea ere.

Gertuko gai bati hel diezaiokegu, hizkuntzaren kalitateari, edo **hobeto esanda/hobeto esan**, gure hizkuntzaren kalitateari. Ez al dago euskara ulergarriagoa egiterik? Horretara **gonbidatzen** zaitugu. Ez pentsatu hizkuntzalariak **izan ezik** gainerakoak ez direla arduratzen horrelako **kontuez**, behin eta berriz errepikatzen diren zalantza **horietaz**.

Honezkero jakingo duzu denon ardura dela, erabiltzaile guztiona, **benetako** ahalegintxo a egitea administrazioko hizkera erraza egiteko. Ahalegintxo **hori dela medio**, euskarak aurrera egingo du. Ahalegintxo **hori egin eta gero/horren ondoren** denok izango gara irabazle. Hizkuntzak **itxarongo** dizu, baina, euskara ilun eta traketsarekin jarraituz gero, herritarren pazientziak ez du 1.000 urte iraungo.

2

- 09:10 **Bederatziak eta hamarreen** kultura-batzordearen bilerarako gai-zerrenda berrikusi.

- 09:30 **Bederatzi** 1'erdietan bilera. Bi ordukoa izango da.

- 11:45 **Hamabiak laurden gutxitan** kultur etxe berria zabaltzeko ekitaldia.

- 13:00 **Ordu batean** arkitekturekin bazkaltzera (jaketxerik merkeanean, noski), bide batez **lau eta laurdenetan** izango den bilera prestatzeko.

- 13:30 **Ordu bata** 1'erdian/Ordu bata eta erdian telefonoz etxera deitu, seme-alabek gaurkoan bazkaldu duten jakiteko.

- 18:10 **Seiak eta hamarreen** udaltzainburuarekin hizketaldia, egunean barrena izan diren gorabeheren berri jasotzeko.

- 19:15 **Zazpi eta laurdenetan/Zazpiak eta laurdenetan** palan jokatzera, egunean eman nahi baina ematerik izan ez duen belarrondoko-sorta pilotari emateko.

- 20:30 **Zortzi** 1'erdietan/Zortziak eta erdietan kalean harrapatu duten berritsu guztiez aspertuta, etxera.

- 00:00 **Hamabietan/Gauerdian** jiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii... jiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii...

4

- Orain ordulaurden agindu dizut eskutitza idazteko eta, **dagoeneko** idatzita? Azkarra zara, benetan.

- Hiru ordu igaro dira. **Honezkero** Gasteizen izango da mezularia.

- Arratsaldeko laurak dira eta **dagoeneko** lanetik alde egiteko gertu?

- **Honezkero** bukatuko zuen nik agindutakoa; ez zen hainbesteko lana ere.

- **Honezkero** foru-aldundian egongo da, bost minutu baino ez baita behar hemendik hara.